

Մի՞թե հայ ժողովուրդը բարոյականություն չունի

Բարոյական վնասի փոխհատուցման եւ բոլոր օրենքների մասնագիտական մեկնաբանությունների չգոյություն մասին մտախոհված է գործող փաստաբանը

«Մեր ֆաղափաղական օրենսգրքի 99 տոկոսը արագրված է ՌԴ ֆաղափաղական օրենսգրքից, սակայն մեղմ ասած այնքան էլ լավ արագրված չէ», ասում է Փաստաբանների միջազգային միության անդամ, փաստաբան Ռուզաննա Տեր-Վարդանյանը, ֆանի որ ՌԴ օրենսգրքում կա բարոյական վնասի փոխհատուցման ինստիտուտի վերաբերյալ մեկ ամբողջ գլուխ, իսկ 77 ֆաղափաղական օրենսգրքում բարոյական վնասի մասին խոսք անգամ չկա: «Այնուամենայնիվ, հայերն իրենց երկրում բարոյական վնասի փոխհատուցման մասին խոսելու ավելորդ է: Նույնիսկ վիտալիզմը կան է դա», ասում է փաստաբանը: Նա կարծում է, որ Եվրոպայի երկրներում կա միայն մի քանի օրենսդրություն, որոնցում կա բարոյական վնասի փոխհատուցման մասին խոսք, որոնք բնորոշ են իրենց բարոյական վնասագրող ուղղակիորեն սահմանում են տուժած ֆաղափաղ կրած բարոյական վնասի չափն ու դրա փոխհատուցումը: Մարդու իրավունքների գերակայության ձգտող մերկայիս ֆաղափաղությունը հասել է այն գույքի մակարդակին, որ ֆաղափաղ հոգեկան անհավասարակշռություն է բարոյական վնաս, որը օրենքով կարգավորված չունի մեթոդներ և փոխհատուցում: Այս դրամաբանական անուշադրությունը են հոգեբանի եւ այլ վկանների ցուցումները: Սակայն, ինչպես ասում են՝ մասնավոր Չայնասանում հալվա կանչելով բերան չես ֆաղցրացնի: Ռուզաննա Տեր-Վարդանյանը համոզված է, որ «Բարոյական վնասի ինստիտուտը դար-

ճոր մտնել դասարան: Մինչդեռ աշխարհի զարգացած ռեզիդուցիաների ֆաղափաղական օրենսգրքերն ու սահմանադրությունները ուղղակիորեն սահմանում են տուժած ֆաղափաղ կրած բարոյական վնասի չափն ու դրա փոխհատուցումը: Մարդու իրավունքների գերակայության ձգտող մերկայիս ֆաղափաղությունը հասել է այն գույքի մակարդակին, որ ֆաղափաղ հոգեկան անհավասարակշռություն է բարոյական վնաս, որը օրենքով կարգավորված չունի մեթոդներ և փոխհատուցում: Այս դրամաբանական անուշադրությունը են հոգեբանի եւ այլ վկանների ցուցումները: Սակայն, ինչպես ասում են՝ մասնավոր Չայնասանում հալվա կանչելով բերան չես ֆաղցրացնի: Ռուզաննա Տեր-Վարդանյանը համոզված է, որ «Բարոյական վնասի ինստիտուտը դար-

ճադի ռեզիդուցիաներն են օրենսդրական համակարգում, մասնավոր եթե մեք Եվրոպայի մեքնելու հավակնություններ են գուցադրում: Եվրոպայիսան դիմելու հնարավորություն ունենալով հանդերձ, դարգադես անոթ է, որ բարոյական վնասի մասին օրենք չունենան: Եթե արագրում էին ՌԴ օրենսգրքը, ուրեքն դա էլ արագրեին. դա ավելի դեմոկրատական կլինեք»: Ի դեպ, մեկ այլ ուշագրավ ու կարեւոր խնդիր է անդրադառնում մեր գրուցակիցը. «ՌԴ-ում գործող օրենքների մեկնաբանությունների երկասորյակ կա, որոնքսի յուրաքանչյուր դասավոր հողվածը իր ցանկությամբ չմեկնաբանի եւ միանման դեպքերին իրար հակապող վճիռներ չսա: Նմանաթիվ երեւոյթներ մեր իրավական ոլակ-սիկայում եւս հաճախ են հանդի-

րում: Դեքսալրական է փասքը, որ երբ ՌԴ-ն հրադարակեք իր Զաղափաղական օրենսգրքը, դրանից անմիջադես հեքո հրասարակեք այդ օրենսգրքի մեկնաբանությունները, որը օրենսգրքի կրկնակի ծավալը կազմեք: Սա ասեքին ֆաղ հայքնի բրիտանական իրավաբանության իրեն արդարացրած արբերակի մեքնուծումն է, որով առաքնորդվում է նաեւ Եվրոպայիսանը»:

«Չայնասանյան արդարադասության մեք օրենքը մեկնաբանելու գործադրութը վերադասիված է Դասարանների նախագահների խորհրդին, որի միսքերը գումարվում են ընդամենը երեք ամիսը մեկ: Դասարանների նախագահներն, ինչպես հայքնի է, գրադված մարդիկ են եւ նաքնց համար էլ ժամանակի առումով աս բարդ խնդիր է դառնում Զաղափաղական օրենսգրքի, Զաղափաղական դասավարական օրենսգրքի եւ չուր հիմնական օրենսգրքերի հեք աշխատելը», ասում է փաստաբան Ռուզաննա Տեր-Վարդանյանը, որն առաքարկում է հեքեքլ սարբերակը: «Օրենքների մեկնաբանությունների ժողովածուն կարող է հեղինակել մեկ մարմին, որը կազմված կլինի իրավաբան գիտնականներից, դասավորներից դասարանների նախագահների խորհրդից: Տանկայի է այդ մարմինը սեքեքել երկրի գերագույն օրենսդիր մարմինին՝ Աժին կից: Կարծում են միայն այդ դեպքում, ի վերքո, 77 ֆաղափաղական օրենսգրքը կմեկնաբանվի օրենքի ուղղակի եւ խորային սրամաբանութամբ»:

ՍՈՒՄՆԱԿԱ ՄԱՐԿԱՐԵԱՆ

Մեկ այգի՝ մեկ սրճարան

Այլ. Թամանյանի արձանի դիմացի այգին ամիսներ շարունակ ֆառմանդ է արված, շինարարական անբախանց կադույս դասառը ֆաղափաղների աչից քաղցուն է այգու սարածով մեկ կասարվող հողափորվածներն ու մեքադյա կոնսուրկցիաների սաքիճանական աքը: Պասառադասված մուքիճակաքի հայքարադությունը՝ ֆաղափաղներից ժամանակին ակնկալել է նորակառույց սրճարանի նախագծի հանդեք առաքարկություններ, որ նրան կարող էին մեքկայցնել ֆաղափաղեքարանի ծարարադեսաքիճարական բաքիճ: Նոր մուքեքում է, չէ՞, բայց հասարակական մասնակցությամբ սրճարանի այս շինարարությամբ: Տանկացած երեւանցու հարցնեք, թե ո՞ւմ է դասկանելու ադագ կառույցը, հարցն հարցով կդասասուքանի՝ ֆաղափ կեքնուքն ո՞ւմն է՝ նախագահիքը, նախարարներիքը, վարչադեքիքը, բայց ֆանի որ կառուցվողը ընդամենը սրճարան է, վարչության դեքի մակարդակ է մեքադրում: Թեքեքն ով է, շինարարները չասաքին, բայց ակնհայտ ակնածան ունեքին նա անքի հանդեք: «Ոչ մի ծառ չի կսրվել ու չի կսրվելու, հաքար դուք էլ ասն, ծառ չի կսրվելու», ասում էր նրանցից մեկը՝ բնավ շուքը չնաքելով, թե այգու սարածի կայնաչ խոքի գանգվածն ինչի է վերածված այդ դաքիք: Այս նոր սրճարանը խոսասանում է բարձր մակարդակ, հնարավորինս արդիական ոքով հարմարակեք կառույց, շուքքոլորը ծաղկադասված, իսկ անեքակարեւորը՝ Կասկադի նոր շինարարության ծարարադեսական ոքի շարունակությունն է լինելու:

Երեւանյան այգիների սրճարանադասում այսօր ֆաղափաղություն անբաքանելի եւ անխուսաքիելի

ված, գեղեքիկ եքս կսանա: Բայց հեքսալրականը երեւանցիների նոր մաքնություններն ու մուքեքումներն են. նրանք սուկայի հանդուքող են դառնում ֆաղափաղ կայնի, բարբեր, երեւոյթների, նոր շինությունների հանդեք: Իրողությունների նկասմամբ այս հաքեվողականությունը սեքիական անկարողության դասմանով է արդյոք, թե՛ անսարբեր են դարձել համասարած խաքեքության մքնուքոքում: Այգիների մասին նախկին դասկերաքունները երեւանցիների կարծիքով, հնաքել են: «Ուզում եք մի ֆանի նսարան լինի, գնաք, նսքեք, վեք կեքնաք, տնք գաք: Կյանքը փոքվել է, եւ դեք է ընեքլանալ նորին, ադրել դիքամիկ», կիրք հայքեքնով ասում է նախկին ինքեքներ, որը բաքը ծեքիքն հող է փորում գուքք թեք 3-րդ դասարանի կրությունը մի ոքեք չի նուվիկի սրճարանի համար, դրա մեք արասուվոր ոչինք չեքսնելով. «Կյանքը անքիկ է, սանդուղ կամ նման մի բան, որով կարելի է եւ

բարձրանալ, եւ իքեքել», այդդես ասում է, բայց ներսում գավ կա ու վիւրավորանք: Սոքիալական եքրավորումներն ու կսրուկ անքունները մարդկանց մեք ինչպես սուր հակադարձ, այնդես էլ հարմարվողական սրամադություններ են գարգացում: Որեքակի ժամկեքներով վարձակալության սրված այգու հիքյալ սարածների «սրճարանաքունը» ժամանակի ընթաքցում կդառնա սուկուրական (թեք ոքան արդեն ընեքլացել ենք), վարձակալված սարածը սեքիականության կեքեքմի: Սեքիականության անքեքնմիքելուքան սահմանադրոքն սահմանված կարգով սեքիականաքեքն իրավունք կունեքնա սարածի կամայական օգսադործման, խաքնութի կեքեքմի, խաքանաք, թե հասարակացան, իր իմանալիքն է: Այս սրամաքանությամբ կարելի է դասկերաքնել ադագ երեւանի եքսք:

Իսկ մինչ այդ երեւանցիները աս ադիքներ կունեքնան եւ ունեքն դառնահամ, անորակ ու կասկածելի գուք հեղուկն ըմքելու, գոհանալով այգիների աքիսուք ու «բուվանդակայի» եռուքեքով եւ կոքոքանաք, որ շարունակ կառուցադասվող սարածները փասոքեքն խոքընդոքում են նոր բուասեքակեքների, ծառասեքակեքների ակեքլացման ու դրանք բազմաքանքը, այգու քարմաքանքը եւ բաքի այդ, գոքսայգին էկոլոգիադես էլ մաքուր եւ օգսակար չի կարող լինել:

Երեւանցիների համար այսօր արդեն էկոքոքի հաքոք ու դաքիաքը է ունեքնալ խնամված, էքթեքիկորեք մեքակած, անադաք գոքսայգի-հանգսավայր, որեքը սրճարանների խիք ցանքերին փոքարիքեքն արքեքավոր բուասեքակեքները, ծաղկանցիները, կասրվանքները:

ՍԵՒՆԱԿԱ ՄԱՐԿԱՐԵԱՆ

Անսարժ գույքի գներն Արցախում սարեքսարի աճում են

ԼՂԳ անքարժ գույքի կադասրի դեքսական կոքիքեքի սվալնեքով, 1998 թ. առ այսօր անքարժ գույքի գրանքնան ծրադով իրականացվել են 233,8 մլն դրամ գումարի աքիսաքանքներ: 2000-2004 թվականներին ֆարեքագրման աքիսաքանքներ են իրականացվել ԼՂԳ 5 քրաքնների 85 գյուղական համայնքներում եւ Ասկերան համայնքում: Թվաքնացվել են սեղծվել են այդ համայնքների կադասրային թվաքն ֆարեքները: 2001 թվականին ԼՂԳ քրաքններում է մայրաքաղաք Սեքիանակեքնում կասարվել է ֆաղափաղների սեքիականության իրավունքով դասկանող սնամեքների եւ վարեքիադրերի բնակարանների եւ բնակելի սեքի նաքիսական հաքվառում: Գաքվառվել եւ գնահասվել են 13030 միավոր սնամեքն եւ վարեքիադր, 4175 միավոր բնակելի տուն եւ բնակարան:

2002-2004 թթ. կադասրային ֆարեքագրումն ավարքած սարածներում անքարժ գույքի նկասմամբ իրավունքների առաքին գրանքնան աքիսաքանքներ են իրականացվել ԼՂԳ 71 համայնքներում: 2004 թվականին անքարժ գույքի նկասմամբ իրականացված իրավունքների դեքսական գրանքնանքների ֆանակի վերունքությունը ցույց է ասիք, որ անքանեք թվով գրանքնան կասարվել է Սեքիանակեքն ֆաղաքում եւ Ասկերանում, անքանաքած ցուքանքիքը Ըուքի քրաքնում է:

Անքարժ գույքի նկասմամբ իրավունքների դեքագրանքնան գորքնքաքին գուքաքեքն ակքիվացել է նաեւ անքարժ գույքի հեք կադակած գորքարքների ոլորքը: Այս ոլորքությամբ գորքարքների ֆանակը 2000 թվականի համեքնաք աքել է 3,5 անգամ:

Վարձակալության համար որդես ակքիվ անքարժ գույքի սեքակներ հանդես են գալիս Սեքիանակեքնում հասարակական նեքակալության օքելեքները, իսկ քրաքններում՝ գյուղաքանեքսական նեքակալության հողերը: Անքանաքած թիվը կազմում են օգսադործման գորքարքները, ընդ որում այս թիվը նվաքման միքնան ունի: 2003 թվականի նկասմամբ 2004-ին կրկնակի աքել է գրավադրման գորքարքների թիվը: Դրանք հիմնական մաքը սեղի է ունեքել Սեքիանակեքն ֆաղաքում: Այսդես, 2004-ին կրկնված 395 գորքարքից 327-ը կրկնվել է Սեքիանակեքնում:

Անքարժ գույքի ակաքան գնային անքնամեքն փոքիսությունը սեղի է ունեքել բազմաքնականաքն եքեքների եւ բնակելի սեքի ակաքանում: Մասնավորադես 2003 թ. բազմաքնակարան բնակելի եքեքների բնակարանների 1 ֆառ. մեքս սարածի միքին արքեքը Սեքիանակեքն ֆաղաքում 105 ամերկայան դուքար էր, ընդ որում նվաքագույն եւ առավելագույն արքեքները սասանվում էին 70-140 դոլարի սահմաններում: Անքնաք սարում այս թիվը փոքիսվել է ակքի ֆան 40 տոկոսով: 2004-ին 1 ֆառ. մեքի միքին արքեքը 147,5 դոլար էր, նվաքագույնը 85 դոլար, առավելագույնը 210 դոլար:

Գների անքնամեքն սասանումը սեղի է ունեքել Ըուքի ֆաղաքում: Փոքիսությունը 2003-2004 թվականներին կսրվածով 2,4 անգամ է: Նվաքագույն արքեքը Ըուքիում 2003 թվականին արդեն կազմում էր 16 դոլար: Գնամադասսիսում ան գրանքվել է նաեւ բնակելի սեքի արք ուր ու վարքադրի ակաքանում: Տոկոքային հարաքեքությամբ այս ոլորտում անքնամեքն աքը սեղի է ունեքել Ըուքի ֆաղաքում: 2003 թվականին 200 ֆառ. մեքս շինությամբ եւ 1000 ֆառ. մեքս սնամեքնով գույքի միքին արքեքը Ըուքիում 1100 դոլար էր: 2004 թվականին այդ թիվը հասել էր 2100 դոլարի սահմանը: Գնայած նման աքին, անքարժ գույքը Ըուքիում անքնամեքն է:

Անքնաքանկ գույքի հաքվով առաքնությունը Սեքիանակեքնում է: Վերիքեքլալ չաքիորքեքներով գույքը 2003-ին Սեքիանակեքնում արքեք միքինը 14 հաքար 500 դոլար, իսկ 2004 թվականին արդեն հասել էր 20500 դոլարի սահմանը: Նման միքնումը, մասնագեքեքների գնահասմամբ, այսուհեք եւս թվաքին անք կարձանադիք:

ԿԻՄ ԳԱՐԲԵՆԵԱՆ, Սեքիանակեքն

Կերպարվեստ

1958թ.

Սեբ ընթացիկում հաս-
տատվեցին մեր դարձնական հո-
րում:

Քիչ ժամանակ անց սկսեցի ա-
խառնել Երևանում ազդեցիկ հիմնար-
կում, ճարտարագետ Գրիգոր Դասա-
բեանի ղեկավարությամբ, որը անելի
ուճ լինելու էր Երևանի փայլաբաշտ
Այնսեղ ծանոթացայ արդի արուեստի
արդարացի զարգացման մեկն՝
Գրեկի Իզիբեանին, որն այդ արդի-
րեն առաջնություն էր ընդհանուր,
միա-
ժամանակ սովորում էր համալսարան-
ում: Նա յեթազայում դասնայու էր իմ
լաւ ու յարգարժան բարեկամը:

Ընթացողներ Դասաբեանը հա-
սու լինելով, որ Եր Գրեկին կհայն
իր ամբողջական օժանդակությունը
ժողով, որ կարողանալի իմ առաջին
ցուցահանդեսը կազմակերպել, որն
իր կարգին ինձ թողյ կը քաղ անդա-
մակցել Գայասանի նկարիչների
միությունը:

Այդ միջոցին բազմաթիւ նկարիչ-
ներ ինձ հրավիրում էին ծանոթանա-
լու իրենց գործերին. ես միայն ծանոթ

մասին խոսելիս նրանցից հա-
տնայում էր յիշում: Ես ինձ գոյալ ա-
նելի փրկությունս, քան արուեստագե-
տի հետ ղեմ յարգիման:

Նա գործերից ինձ միայն յայտնի
էր Մասունցի Դավթի յուսարձանը:
Որդու մանրավեպ, ասեմ, թէ ինչո՞ւ
յուսարձանը տեղադրելու ժամանակ
նրա բարձրությունը թույլ չի տուել
ճարտարագետի թելերի վրայից անցկա-
ցելը, ուստի ստիպում էին մի ֆանի
սանսիմես Դիւ փողը փոխարկել:

Քոչարն անյարար ինձ հրավիրեց
իր արուեստանոցը, որն անելի արձա-

տնայում յարդարողականների եւ
դաստիարակողականների դէմ: Նա
միջոց դաստիարակողական ու-
ժով ասարարտ գնանելու հրադարա-
կային ամեն հանդիպման ժամա-
նակ: Արդեւ հանրայայ էր, որ որեւէ
ցուցահանդեսի ներսերում արժէ
չունենալ, եթէ Քոչարը յոսու չառնէ:
Ընդդիմախոսները եւ համակիրները
մեծապէս սղատում էին նրա վրայ,
սուր եւ յսակ յոսուին: Նա բարձր-
ակ յոսուերում միջոց տեղ կար յիս-
ակուամներէ համար՝ Վոյսեից Դոս-
տնայի եւ Դարուկից էյեսցելն, եւ

բայց ինչ արած, խաղճն այրոյեւ էր:
Անձնական բարեկամ ասելը մարդ-
կային կողմին չի վերաբերում, որով
հետեւ երբեք նրանից իմ անձի վերա-
բերեալ յոսու չեմ լսել. ես նրա գործի
ցեղեղանող ու կոյր երկրագուն էի:
Վարդան Մամիկոնեանի արձանը
նրա երագներէ ղեկն էր, բայց անելի
մտածում էր զօրակար Անդրանիկի
մասին, որը երբեք չկարողացաւ իր-
գործել:

Ինչ վերաբերում է Վարդանին,
նրա իրագործումը դաստիարակող
ցուցակներում մեծ ընդդիմութեան

արուր եւ յարձար դաշը հասաւ:

1970-ական թուականներին ես
զարդարում էի էլեկտրոնային հա-
տուղական մեթոնեաների ինստի-
տուտի ներմամագ եւ նրա սօրտը՝
Ֆարէլ Սարգսեանը, Գայասանի
Գիտութիւնների ազգային ակադե-
միայի ներկայ նախագահը, ինձ ա-
զատութիւն էր տուել իմ նախատեսած
կերպով հարցերը լուծելու: Նա աս
կիրք եւ լաւ տնայարուած անձ էր՝
մեծ թելարդած առաջարկներ լսելու:
Մի առիթով նրա հետ բաւական եր-
կարեսեւ յոսակցութիւն ունեցայ,
համոզելու համար, թէ Գայասա-
նում դիշի որ Քոչարին հարագաս մի
գործ լինի: Զէլին կարող յաբեճօրտն
արդէ՛ ընդունելով դաստիարակ-
ողութեան սնանկ արտարութիւնը:
Նրան բացատրեցի ինչ էր գործը.
դառնած մի կին, ասեց երբ մեծա-
ւոր երկարութեամբ, ծակերով եւ ու-
ռուցներով: Մի գործ, որը չեմ կարող
մեկնաբանել, որովհետեւ արուեստ-
բան չեմ, բայց որը յսակ գերիար-
դաց թեմում ունէր: Առանց այնայ-
լի յայտնատուներէ Քոչարի հետ

Մշակութային նկարիչ Մամուկ Արդեանը (Պուլտոս Այրտ, 1928) յայտնի անուն է Հայաստանի մեջ, որ
արարած է 15 տարի (1958-1973), իսկ 2004ին վերադարձած է այցելութեան անելի ֆան երեսմամեայ
բացակայութեմ եւ: Ստուրե տղուող յուսարդութիւնը սղատներնով գրում էր արուեստարան Շեմիկ Իզի-
բեանի դաստիարակող, որ Մարտ 1998ին այցելած էր Պուլտոս Այրտ «Հայաստան» Հիմնարանի կազմակեր-
պութեամբ ներկայացնելու Երևանի մանկական գեղագիտական դաստիարակութեան կերպարները: Մ. Ար-
դեանի եւ Շ. Իզիբեանի յնդրամբով, այդ ժամանակ Պուլտոս Այրտ արդող տղուող գրող զայն թարգմա-
նած էր արեւելահայերէնի, բացառաբար, ֆանի որ Շ. Իզիբեան նդասակարդած էր զայն օգտագործել Ե-
րուանի Քոչարին նուիրուած հրատարակելի մեմուագութեան մեջ: Յետագային ստեղծեցի, որ յուսեցը չեմ օգ-
տագործում եւ մղուեցանք թարգմանութիւնը հրատարակութեան տալու, զայն ընթերցողին ուսարդութեան
յանձնելու նդասակող:
ՎԱՐՎՈՒ ՄԱՍԵՆԿՈՒՆԵԱՆ
Եւ ին Զրգի (ՄՆ), Մարտ 2005

ՄԱՆՈՒԿ ԳՐԳԵԱՆ

Յիշողութիւններ Երուանի Քոչարի մասին

Մագործի, ֆան նկարչի առաջատար
դիւ տղատութիւնն էր թողնում: Որ-
քան մեծ եղաւ իմ զանանը, երբ այն-
տեղ հանդիպեցի իսկական Քոչարի-
ն. մեկ մետրանց բարձրութեամբ
ծակելուամ մեծաղէ մի ֆանի արձա-
ներ տեսայ՝ գերիարդաց (սիտուա-
լիսական) քնոյթի վարդեօրտն նկա-
րում կերպարներով: Դա կոչուած էր
«նկարչութիւն տարածութեան մեջ».

այնտեղ կային ստանդարտ բաց կամ
թելը ծակուած կոթողներ, որոնց ա-
րանում նա տես կամ այլ իրեր էր տե-
ղարդում: Չարմանի առաջին ու յոսր
դաշին անցկացնելուց յետոյ, որը
միայն կարող եմ համեմատել գերիար-
դացութեան մեծ վարդեօրտն առ-
թած զգացողութեան հետ, համարա-
կունցի նրան հարց տալ, թէ՛ որտեղից
ոճական այս մեծ արքերութիւնը: Մի
կողմից՝ այնքան ֆիգուրասի, միա
կողմից՝ այնքան արդիական: (Զմու-
տանամ ասել, թէ նա արդէն է Փարի-
զում, որտեղ նրա գործերը վարձարում
էին Պիկասոյի, Բրուկ, Մասիսի, Դէ
Կիրկոյի ներկայացուցիչ Ռոզենբերգ
դասկերտարահում): Ու նա ինձ տուեց
անմոռանալի մի դասալիսան.
«Տես, ասաց, ես Կեսարին տալիս եմ
այն, ինչը Կեսարին է, բայց՝ որ-
կով, իսկ Աստուան՝ ինչը որ դասկա-
նում է Աստուան»: Կեսարը յորտուա-
յին յետսութիւնն էր՝ իր անկումային
սոցիալիսական ուսարդումով, իսկ
Աստուան՝ նրա գերիարդաց արուես-
տով ստեղծուած երկերը:

այսպէս զարմանալ, Պիկասոյից ու
Մասիսից մինչեւ արքեր դողողների
ուսումները: Նա հետսորութիւնն այն-
քան հարուս էր, որ անհնարին էր որեւէ
հանդիպում երեւակայել առանց
Քոչարի ներկայութեան:

Այնքան դիտութեամբ էր նկարում,
որ նա համար զառնցիներ չկային
երանգների արքեր արժէները հաս-
տատելիս: Նա ներկայումս աս
հարուս էր եւ ստարափելի հետսու-
թեամբ էր նկարում: Քոչարի մօտ ո-
չինչ դասական չէր եւ եմբարկ-
ում էր անտղար տեղակայութեան:
Նա չէր նկարում որդեկ կանոն, բայց
ինձ համար անչափ զանազան էր
տեսնել ջրաներկով նկարելը՝ մեծակ-
սաւ «?»*, որը հայ արուեստի գոլով-
գործողներից է:

Նա անընդհատ անցնում էր նկար-
չութիւնից ֆանդակագործութեան եւ
փոխարարաբար: Միջոց գիտիցիկ
սկսում, չեմ յիշում, որ նա երբեք գոր-
ծածեծ լինի կալը: Յայտնի էր, չէր,
որ Միխէլանջելոն ուղղակի ֆանդակում
էր Կարրաւայի մարմարի վրայ:

«Մարդ-քաղաք». 1933թ. Երևան, մասնավոր հավաքածու:

Գործարանում եմ ասելով, թէ եղել
եմ նրա անձնական բարեկամը: Ըա-
բաթ չի անցել, որ նա ինձ չայցելէր:
Սակայն, բազմաթիւ որ երկար յոս-
ակցութիւնից յետոյ, նարդի խաղալը
դարձարդի էր, որը մեզ համար դա-
րար էր: Զեր սիրում տնայու տալ խաղը,

* Գեղարդակը նկարին վերագործ
չիլեւելով, անունը բաց ձգած է: Կարելի
չէրաւ Ծողել, թէ որ նկարին մասին է
յոսուրը (ծան. թարգմանից):

«Պոլիս». 1933թ. Երևան, Քոչարի թանգարան

հանդիպել: Գարափարը ընդու-
նուեց, արձանը գեղատեսիլ եւ ինս-
ֆիստիս բակում: Նրան յայտարարեց
տարածեցի մէկը, որտեղ եւ սկսեց
առաջնայի արձանը: Դժբախտաբար ես գործի
աւարցը չտեսայ, որովհետեւ 1973 թ.
վերադարձայ Արգենտինա: Սակայն
ինձ յայտնի է, որ այդ գործն աւար-
տուեց ու դրուեց իր տեղում: Աստու
նուիրուած բաժնից դարձեալ յար-
թանակել էր:

Ես ուզում էի մի ուրիշ լատիւնիւ
ունել իմ այնքան սիրած արուեստագե-
տին ու յաջողութիւն, որ իր արուեստ-
անոցը կարգի բերուէր: Պրն. Սարգսե-
անը դաստիարակող արուեստագե-
տները կազմակերպեց, որը ես ֆելգի-
սից՝ մեծ լատատութիւն տուող ֆարից,
յղացել էի: Իմ նդասակն էր, որ արդար-
գայում նրա արուեստանոցը վերա-
ծուէր Քոչարի թանգարանի. կարծեմ
դա յաջողուեց, բայց նոյնտղէ չկարող-
ացայ նրա աւարցը տեսնել:

Գայասանում արդար իմ վերջին
ամիսներին նա անընդհատ զայիս էր
ինձ այցելելու: Նա մի սկայ էր, որն
ինձ լցնում էր յուզումով, այնտղիս մի
սկայ, որը, կարծում եմ, դեռեւ սղա-
սում է իսկական վերարծտում: Զոչ-
արը ինձ համար հայ արուեստի ստեղ-
ծարար ոգու բարձրագոյն արտարարու-
թիւնն է, բայց ամեն բանից անելի՝ մի
ուսարդիս, եւ այդ իսկ դաստարով
յաջողութիւնը ու-ու-ու է զայիս:

Մեկնելուց առաջ իմ վերջին այցե-
լութիւնները տուեցի լաւ բարեկամ եւ
մեծ արուեստագետ Սիոսա Անտի-
սեանին ու Քոչարին, որի վերջին յոր-
տուրը լաւ եմ յիշում: Նա ինձ ասաց.
«Գնում ես մի նոր առաջարկ, զանա
չկորցնել գեղարուեստական ֆուն-
կցիւթիւնները եւ արուեստի արուես-
տեւ աս ու աս, բայց այնի առաջ ու-
նեցիր, որ այդ նոր առաջարկում ֆո գոր-
ծեց ու աս դժուար է լինելու»: Այս
խոստերն ականցի օղ դարձան ինձ
համար՝ նրանից բաժանուելուց 25
տարի յետոյ: Աստու դիշի տալ այն,
ինչը դասկանում է Աստուան:

Ազգա եղիագրյան (բանասիրական գիտությունների դոկտոր, 37 ՊԱԱ գրականության ինստիտուտի սնորհ) – Ներկայացրել է իր կարծիքը, հաջողված էր: Պերձեյթունցյանի և Արմեն Խանդիկյանի համագործակցությունը լավ արդյունք է հասցրել: Պեսե և ասել, որ մեր թատրոնը ընդհանրապես փակվել է, նա սխիտում է մտածել այսօրվա հայկական իրականության և ընդհանրապես մարդկային կեցության արտաքին կողմերի մասին: Պահեր են լինում, երբ արվեստը, առանց իր գեղագիտական ուղղակի արձագանքի: Ահա, սա հենց այն դեպքն է, երբ կարելի է ասել, որ գրող-բեմադրիչ կաղը հիանալի արդյուն է սվել:

Հրայր Ղափլանյանի անվան թատրոնում վերջերս կայացավ Պերձեյթունցյանի «Կանգ առ, երկրագունդ» («Մահադաժի հայկական ձևով» կամ «2005 թ. հունվարի 36») թիեսի բեմադրության յոթնիեսրան: «Ազգը», ավանդույթի համաձայն, անկախ որեւէ հանգամանից, առաջիններից մեկն է արձագանքում թատրոնի բեմադրությանը: Այս անգամ խոսում են բեմադրության առաջին հանդիսատեսները, նրանք, ովեր կարող են և փորձում են անկողմնակալ ներկայացնել մեր երկրի թատերական կյանքի այս նոր իրադարձությունը: Մեր զրույցի մասնակիցները գնահատում են, իհարկե, թիեսի բեմադրությունը, որի հեղինակն է Երեւանի դրամատիկական թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար, ՀՀ ժողովրդական արտիստ, արվեստի վաստակավոր գործիչ Արմեն Խանդիկյանը:

Կարինե Խողիկյան (դրամատուրգ, 37 մեակույթի և երիտասարդության հարցերի փոխնախարար) – Այս յոթնիեսրան Հրայր Ղափլանյանի անվան թատրոնի և դրամատուրգ Պերձեյթունցյանի ստեղծարար համագործակցության եւ մեկ առաջնություն էր, և հերթական անգամ հանդիսատեսը չսխալվեց՝ արդեն ուռուցիկ ակնկալիքով գալով թատրոն և իր սրտասանը բեմում սեսավ լիովին: Մեր օրերի թատրոնն է և մեր կյանքը՝ թատրոնում: Պերձեյթունցյանը՝ մեակուրականի իր կեցվածքով, այսինքն՝ ճշմարիտի նվիրյալ լինելու առաքելությամբ, Խանդիկյանը՝ գրական գործի նկատմամբ հարգանքի և բարձր ուրախանալով, իր արտաքին թատրոնի ղեկավարությամբ, դերասանները՝ անմեղաբար և լիովին և հրաշալի խաղով թատրոնի խաղացանկում ավելացրին մի ներկայացում, որը դեռ երկար ժամանակ իր ասելիքի դաժան ուղղամտությամբ կփորձի սրտիցնել այս արտուրդի հեղինակներին, իսկ հանդիսատեսին հերթական անգամ դարձնելով իր համախոհը՝ կաղացուցի, որ նորին մեծություն արվեստը բոլոր ժամանակներում նույնն է, երբ հավատարիմ է բարուն, գեղեցիկն և ճշմարիտին:

Դավիթ Մուրադյան (արձակագիր, կինոգեո) – Գրողն ու ժամանակը մեակական մեակացության մեջ են, ընդ որում՝ երկրորդ աստիճանի փորձության է ենթարկում առաջինին: Սա դրամատիկ վիճակ է, հաճախ՝ սայթախում, բայց Պերձեյթունցյանի անուրջ ստեղծագործական ճանաղակը վկայում է, որ նա հաճույքով է մեակում այդ մեակացության մեջ: Երբեմն էլ նաեւ՝ սեփական նախաձեռնությամբ:

Սա իրոք բնորոշ է այս հեատրական գործի հեղինակին: Վերջին մեակույթն սասնամյակի ընթերցողական ընկալումների մեջ նա առավելապես «սեղավորվել» է իր փոս, բայց միեւ տեսակից սրտաբանական խոսքով: Ռոմանտիկ րեկումնային 88-ից սկիզբ առած նորագույն ժամանակներում գլխավոր խոսքը լուսավորում է... հրաշալիներին: 36-նց այդ անհանգիստ սարիներին, որոնք փորձեցնելու չափ լեցուն էին հազար ու մի մահախաղվեանով, նա մեկ անգամ եւ հիեցեցրեց գրողի այն սեսակի մասին, որն ազգային ու հասարակական մտահոգությունները համարում է խորապես անձնական: Նույնը սեսնում են այս նոր թիեսում, որի

ազդեցությունը կրկնապատկվում է Արմեն Խանդիկյանի ռեժիսուրական մեակաբանությամբ: Հրայր Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնը և Խանդիկյանի գեղարվեստական ձեռագիրը միեւ էլ առանձնանում են ուժեղ արտահայտչականությամբ: Այս դեպքում ռեժիսուրի գաձ թատերական լուծումները դառնում են յուրահատուկ հավելյալ սեփոս: Մեմ վկան են իմաստայից հանդիսանի հեատրական դրեուրման, ինչը հասկաղես կարեւոր է հրաշալիախոսական գործ բեմադրելու լարագայում:

Բաֆֆի Կ. Գովհաննիսյան (Ռազմավարական և ազգային հեատրությունների հայկական կենտրոնի սնորհ) – Պերձեյթունցյանը, անսարակույս, արդի հայ

գերական, թե՛ ազգային ուրումն է՝ ժամանակային ու սարածական անսահմանություն:

Վլադիմիր Մուրյան (արտիստ) – Հեատրական, ժամանակակից գործ է: Կարելի է վստահորեն ասել, որ ներկայացումը ստացվեց, ժամանակակից է, աս համահունչ: Ամեն մի թատրոն այս ուղղության, այս միսման ներկայացում լիիի ունենա: Մեր թատրոնը, որը հաջողությամբ ներկայացնում է դասական հեղինակների, հասկաղես Եսեմիի ստեղծագործությունները, միեւ էլ ժամանակի աստուությունը, ռիթմը չի կորցրել: Իսկ այս բեմադրությունը մեր թատրոնի համար մի նոր ուրակ է: Բեմադրության հեղինակ Արմեն Խանդիկյանը նոր ձեւեր է գեել: Տեսել, թվում

Ռաֆայել Պաղայան (37 Սահմանադրական դատարանի անդամ, դասախոս) – Կա, գոյություն ունի հակաուսուողիսական գրականություն, որի լավագույն ներկայացուցիչներից են Օրուելը և Ջամայիսինը: Այս գրականության սկզբունքներով ստեղծված Պերձեյթունցյանի նոր լիեսը գրական այս ժանրին հավելում է սարկաստիկ ֆարսը, որ նորություն է ոչ միայն մեզանում: Երեւանի Հրայր Ղափլանյանի անվան թատրոնը գեղարվեստական ղեկավար և բեմադրության հեղինակ Արմեն Խանդիկյանը, ներկայացման բոլոր մասնակիցները կարողացել են փայլուն օգտագործել այդ երանգը: Ինձ թվում է, որ մի փոքր բարձր տնայնություն ունեն ձայնային էֆեկտները: Իսկ ընդհանրապես ներկայացումը հաջողվել է, որի համար աստիճանում են և Արմեն Խանդիկյանին, և ներկայացման մյուս բոլոր մասնակիցներին:

Երբ իրականությունն արվեստի փաստ է դառնում

Պերձեյթունցյանի «Կանգ առ, երկրագունդ» պիեսի բեմադրությունը ԵՊԹ-ում

որի համար աստիճանում են և Արմեն Խանդիկյանին, և ներկայացման մյուս բոլոր մասնակիցներին:

Ռուբեն Միրզախանյան (Հայաստանի թեյեյան մեակույթային միության նախագահ) – Պերձեյթունցյանի լիեսը մեակույթն հեատրություն առաջացրեց: Բավականին երկար ժամանակ մեր թատերական կյանքում չուներին մի ներկայացում, որը աստ ուրուակի խորեել սար ժամանակակից իրողությունների մասին, նաեւ, ինչն էլ, միսված լինեւ մեր լուսակերպումներին, թե ինչու են լուսակերպում մեր աղագան: Այս ներկայացումը եկավ ինչ-որ չափով լրացնելու բացը: Առաջինը՝ գոսեսկային իրավիճակներ, փոխաբերական արտահայտություններ, փոխափայլության փորձեր մեմ սեսել են գրական սարբեր դրեուրումների մեջ: Սակայն դրամատուրգիական լեզվով այս անեը ներկայացնելը աստ ավելի բարդ է: Եվ Պերձեյթունցյանն այս անգամ եւ եկավ աղացուցելու, որ ինը մեր ժամանակների հայ լավագույն դրամատուրգն է (եւ չեն ուուում ուրեւերին մեղացնել): Ես գնում եմ, որ լիես է արվեստի լուրջ մակարդակի հասած լինես, որոշեղի կարողանա դրամատուրգիական լեզվով ասելիք ներկայացնել: Մեզանում իչ են դեղեբը, երբ արտիստական կազմից որեւէ մեկին դժվարանում եւ առանձնացնել: Թեւ ես ներկա էի հենց առաջին ներկայացմանը, բայց համոզված եմ, որ մեմ ներկա էին դերասանական կասարյալ խաղի: Ինձ թվում է, որ ոչ միայն հանդիսատեսին էր հուուում լիեսը, ներկայացումը, այլեւ նրանց, ովեր բեմի վրա էին: Այս մրությունը աստ կարեւոր է, և հազվադեղ է լուսահուում: Զիչ է լուսահուում, որ հենց առաջին ներկայացման ժամանակ այնուիսի ամուր կաղ է ստեղծվում բեմի ու դաիլիճի միջեւ, ինչու եղավ Պերձեյթունցյանի «Կանգ առ, երկրագունդ» լիեսի բեմադրության լարագայում: Ես բարձր եմ գնահատում ռեժիսուրական ախտասանը, որը մեե գովեստի է արժանի: Իհարկե, ամեն ինչի մեջ կարելի է սեսնել խնդիրներ, որոնք յուրահայնուրը սարբեր կերպ կմեկնաբանի: Ընդհանուր առմամբ բեմադրությունը աստ հաջողված է և կարելի է ասել, որ 2004 և 2005 թվականներին այս ներկայացումը երեույթ է մեր թատերական ախտահուում: Միայն մեկ նկատառում ունեմ, որի նկատմամբ թող ներողամիս լինես եւ լիեսի հեղինակը, և բեմադրիչը: Այս անեը, որն ավելի խորային էություն ուներ, ավելի թեթեւ ըմբռնվեւ, որ ծանուրության որեւէ զգացում չլիես: Երկի աստ ավելի ազդեցիկ են լինում արվեստի այն ստեղծագործությունները, որոնք ըմբռնման իմաստով թեթեւ են ընկալվում, սակայն ժամանակի մեջ խորեելու լուրջ հիմներ են սալիս: Այս լարագայում երկրորդ կա, ցանկալի կլինեւ, որ լինեւ նաեւ առաջինը:

գրականության լավագույն կրողներից է, որի ստեղծագործությունները մեե ժողովրդականություն են վայելում: Գրողին բնորոշ են հայրենասիրական լարթոսը, մարդու ներաշխարհի գուներ ու հարուս ելեւջների ճեմարացի վերահանումը, իր հերոսի անհավանական արարներին ու մեակումներին հոգեբանական արդարացում գնելու ասվածասուր աստիճան: Այդ սեսակեից հասկանալան էր «Ոսի, դատարան է գալիս» բարձրարժեք գործը, որի բեմականացումը հայ թատերական արվեստի իմունասիղ նվաճում է:

Չեյթունցյան-արձակագիրն ու հրաշալիական երկի թատերականացումը հիուալի լուսավարեւ ու ողունելի ախտասան է: «Կանգ առ, երկրագունդ» նորարար լիեսը միաժամանակ հակասական հույզեր և էաբանական հույսեր է հաղորդում հանդիսատեսի բանականությանն ու սրին: Դա հայ մարդու հոգեուր իմունության բացահայտման թե՛ սիե-

է, թե մասսայական սեսարաններ կան: Բայց՝ ոչ: Ժողովուրդն առանձին մի ուրույն թատերական կերպար է դարձել՝ իրեն հասուկ դիմագեով: Կուզեի հասկաղես ասել մեր լավագույն արտիստներից Գուր Մանուկյանի խաղը: Երկար ժամանակ մեմ նրան նոր դերում չէին սեսել: Ու, ահա, նա մեզ երեւում է իր սաղանդի նոր կողմերով: Հեատրական ներկայացում է ստացվել:

Արամայիս Սահակյան (բանաստեղծ, գրող, «Ոգնի» հանդեսի գլխավոր խմբագիր) – Իմ հրաշալի բարեկամ, հրաշալի դրամատուրգ, հրաշալի մարդ Պերձեյթունցյանի լիեսների բոլոր բեմադրությունները նայել եմ: Այսօր գեղարվեստորեն, այսօր բարձր մակարդակով մեր ժամանակը դեռես բեմ չէր բարձրացել: Գեղարվեստական այդ մակարդակը կա, ճեմարությունը կա, համըհոցը կա: Երկրագունդը լուսավում է, երկրագունդը կմնա, մեմ կմնանք, իսկ Պերձեյթունցյանը աստ կմնա:

- Պարոն Մուրաֆյան, ամիսներ առաջ մեկնեցիք Միացյալ Նահանգներ՝ մասնակցելու «Պատմական Հայաստանի նահանգներն ու ֆաղաները» շարժի՝ Երուսաղեմի նվիրված գիտաժողովին: Որքան հայտնի է, նախորդ գիտաժողովները վերաբերում էին Արևմտյան Հայաստանի եւ այժմյան Թուրքիայի մնացյալ քաղաքների հայաբնակ վայրերին՝ Աստրախա, Կարին, Խարբերդ... Խնդրում եմ համառոտ լուրեր համաժողովում կարդացած Ձեր զեկուցման մասին:

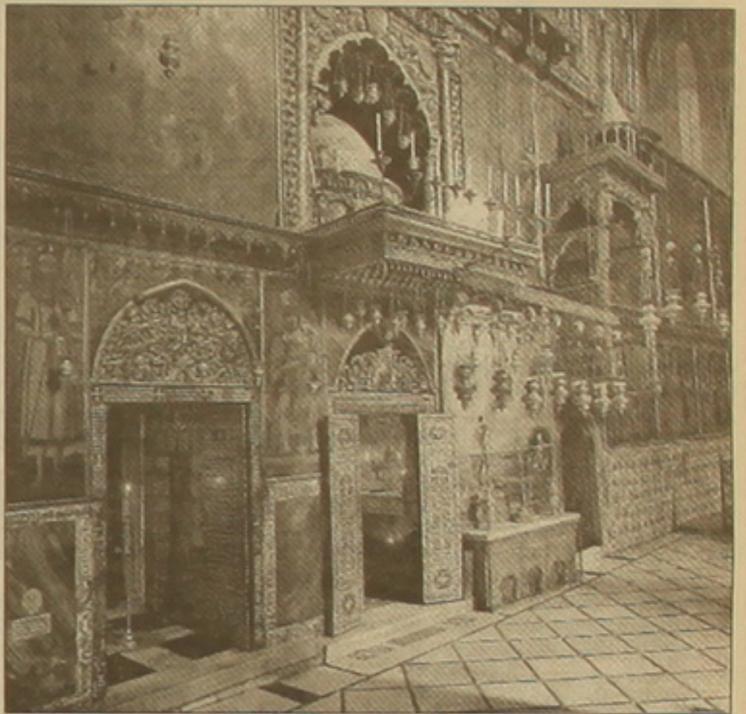
- Լուս Անգելեսի համալսարանի դասախոս Ռիչարդ Հովանյանից հայրության վերաբերյալ, իմո՛ւ, հետաքրքիր է ձեր զեկուցման մասին:

Ես երկու անգամ մասնակցած եմ հիշյալ գիտաժողովներին: Մեկը նվիրված էր Կիլիկիային, մյուսը՝ Արևմտյան Հայաստանին: Նրանք կարգավորված զեկուցումները լուրջ կետերով առանձին գիրքով: Մյուսն չորս գիրք արդեն կա: Իմ զեկուցումն առաջին թագավորության հետ Երուսաղեմի ունեցած առնչություններում կվերաբերի: Երուսաղեմի մեջ երեք հայ թագուհիներ եղած են, սակայն հայկական վավերաթուղթերում մեջ այդ մասին հիշատակություն չկա: Եղած աղբյուրները լատին կամ արաբական են: 1099 թ. խաչակիրները գրավեցին Երուսաղեմը, այնուհետև անցան Կիլիկիան եւ Եփեսոս մեջ մտան հայ իշխաններու հետ: Խաչակիրներու մյուս մասը գնաց Եդեսիա՝ Ուրֆա: Այնտեղի հունարկան հայ իշխանները, Եդեսիո կառավարիչ

Նուսիի գաղափար չկար, կմնային հայերը: Բաղդադին կոմսը, Երուսաղեմի գրավումն էս, դարձավ Երուսաղեմի թագավոր, եւ լատին առաջին թագուհին հայ սիկինը եղավ: Հիշյալ Բաղդադին հաջորդեց մեկ այլ Բաղդադին, որուն հայ իշխանուհի կինը Մաֆիա կոչվեց, անունը հունարկան էր, որովհետեւ հայրը հունարկան էր:

1118 թվականին, Բաղդադին մահեցավ Բաղդադին երկրորդ, որ Եդեսիային էր, գնաց Երուսաղեմ եւ հաջորդեց առաջինին: Երուսաղեմի երկրորդ թագուհին ալ հայ էր: Սովորաբար իշխանուհիները կմեղադրվեին, եթե երեխա չունենային եւ կամ միայն աղջիկներ ունենային: Բաղդադին առաջին կինը երեխա չունեցավ, ամուսինը միաստուական էր: Իսկ Բաղդադին երկրորդ կինը չորս աղջիկ ունեցավ: Բնականաբար լիցի իշխան անունը մեկը: Թագուհի դարձավ ավագ դուստրը՝ Մելիզանդ: Երուսաղեմի ժամանակները մեջ ան հայտնի է որդես փայլուն դիվանագետ-թագուհի: Ան ամուսնացավ ֆրանկ արդիսի մը հետ՝ Ֆուլկ անունով, սակայն

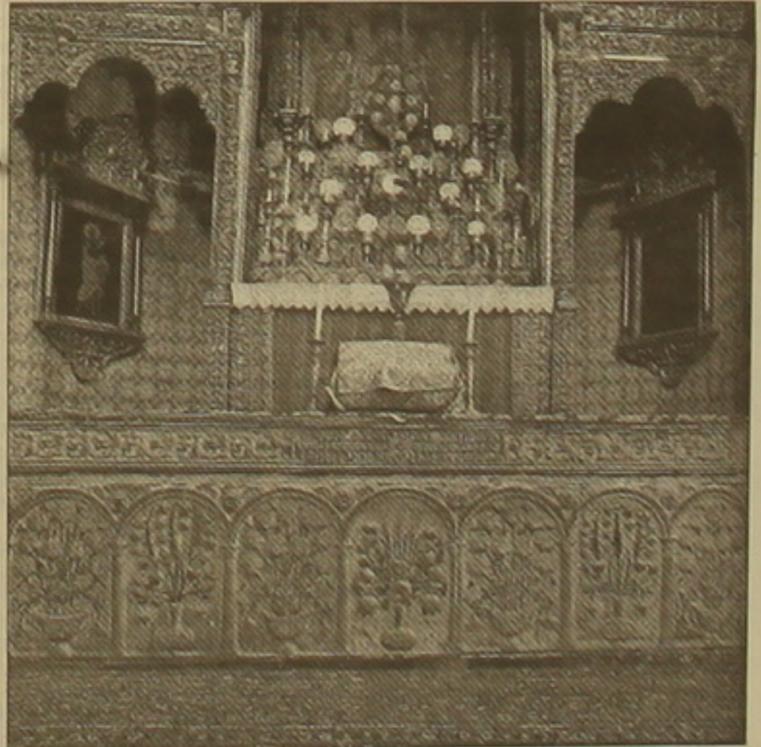
Ուրիս հետաքրքիր բան մը: Ուրիս աղբյուր չկա, թե Երուսաղեմի Ս. Հակոբեանց վանքը երբ կառուցված է, ինչ տարիներու մեջ, ո՞վ էինքն է... Սակայն հետաքրքիր գուգարություն ալ կա: արվեստաբաններու կարծիքով եկեղեցին կառուցված է 12-րդ դարու կեսերուն, իսկ այդ Մելիզանդ թագուհիի ժամանակն էր: 1142-ին կամ 1143-ին Երուսաղեմի մեջ լատին մեծ ժողով մը տեղի ունեցած է, որուն հրավիրված էր նաեւ Հայոց կաթողիկոսը՝ Գրիգոր Գ (Երրորդ) Պապիկունին: Ներսես Շնորհալիի մեծ եղբայրը: Այդ նույն ժամանակը կգրե, որ Հայոց կաթողիկոսը շուտով ընդունվեցավ, քանի որ մեծ դեմ էր: Բացառված չէ, որ վանքի կառուցման որոշումը այս երկու բացառիկ անձնավորություններու հանդիպումի արդյունքը եղած ըլլա: Ուրիս աղբյուր չկա: Անկարելի է նաեւ, որ Գրիգոր Գ Պապիկունիի հանդիպած չըլլա Մելիզանդ թագուհիին: Լատին ժամանակները մեծ հիացմունքով կնկարագրի կաթողիկոսին մոտեցնողով: Մելիզանդ թագուհին նաեւ կրնասեր էր: Ուրեմն, հավա-

Սուրբ Հակոբեանց տաճարի հյուսիսային պատը Սբ. Միխայիլ, Սբ. Ստեփանոսի մատուցների մուտքերով եւ Սբ. Հակոբ զխաղիք սեղանը:

Հայազգի թագուհիները Երուսաղեմ արքայական ֆաղանում

Տարգազույց ֆրանսահայ գիտնական Արմեն-Կլոդ Մուրաֆյանի հետ

Տաճարի գլխավոր խորանը՝ դրվագազարդված 1730 թ., Գրիգոր Շիրազակիր պատրիարքի օրոք:

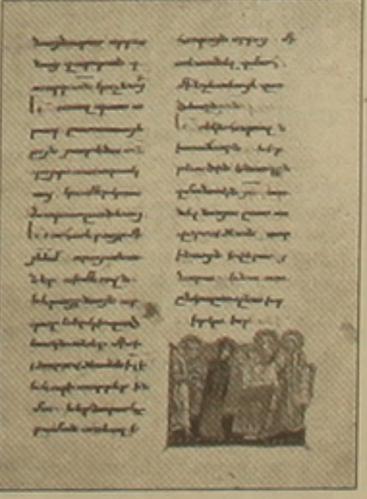
Թորոք, որ ենթակա էր բյուզանդական կառավարության, վստահ մեջ էին (երջապատված էին թուրքով): Խաչակիրներն Բաղդադինը Թորոսին հեռացրեց եւ իմ մտածված անոր տեղ: Եդեսիան դարձավ առաջին լատին թագուհիները, թեւս բնակչության կեսն ավելին հայ էր: Որդես-գի այդ հայերուն տեղ, դիվանագիտական ֆայլ թեք էր անել՝ ամուսնանալ հայ իշխանուհիի մը հետ: Այո, բացառություն չէր, քանի որ խաչակիրները արեւել կուգային ու լիցի հոն հաստատվեին: Ուրեմն՝ հայ իշխանուհիներ լիցի փնտրեցին իրենց համար: Մահմեդական իշխանուհի չէր կրնար ըլլալ: Հոյսն իշխանուհին նույնպէս բացառված էր, քանի որ ասելով իր կար անոնց հանդեպ: Ասորիները, ճիշտ է, փրստուց էին, սակայն ֆեոդալական կառուց չունեցին, իշխանի, իշխա-

նա կանություն կա, որ թագուհին որոշ դեր ունեցած ըլլա վանքի կառուցումին մեջ: Այսօր, Մելիզանդ Երուսաղեմի թագուհին էր, մյուս ուրիշ Անտիոքի իշխանին հետ ամուսնացավ, երրորդ Տրիպոլի կոմսի կինն էր: Լատին չորս թագուհիներն երեքին վրա հայ իշխանուհիներ կիսխեցին: Իսկ Եդեսիո կոմսին մայրը հայուհի էր: Ամենուրեք հայ իշխանություններ կգործեին: Երբ 1187 թ. Երուսաղեմը գրավեցավ Սալահեդդինի կողմէ, Անգլիո թագավորը՝ Ռիչարդ Առյուծափորը, սկսավ որոշ հասկաններ ես գրավել, սակայն առանց Երուսաղեմի: Եդեսիո կոմսությունն արդեն կորսված էր, վերակառուցվեցավ Անտիոքի իշխանությունը, բայց ավելի փոքր, Տրիպոլի կոմսությունը՝ նույնպէս փոքր եւ, վերջապէս, Երուսաղեմի թագավորությունը, որ մայրաքաղաք հռչակեց Աման, որ նաեւ նավահանգիս էր: Եվ եղավ Երուսաղեմի թագավորություն՝ առանց Երուսաղեմի: Լատին թագավորություն մըն ալ հիմնվեցավ Կիլիկիայի մեջ, ֆրանսական Լուսինյաններու իշխանության շակ: Լեւոն թագավորը իր անդրանիկ աղջիկը ամուսնացրեց Երուսաղեմի թագավորի՝ Հովհաննէս Բրիենցիի հետ. ան դարձավ Երուսաղեմի երրորդ թագուհին: Լեւոն թագավորը կկսակե, որ իրեն թեք է հաջորդել կրտսեր դուստրը՝ Չառլոտը: Եթե ավագ աղջիկը հաջորդել, Կիլիկիան թեք էր Երուսաղեմին թագուհին: Հայոց թագավորությունը գոյատեւեց Չառլոտի շնորհիվ:

Ստեմարդարանն էս Երուսաղեմին հայ ձեռագրերու երկրորդ հավաքածուն է աշխարհի մեջ: Կիլիկիայի ամենաեղբ ձեռագրերը կզանվին Ս. Հակոբի ձեռագրասան մեջ:

Ամբողջ աշխարհին մեջ Թորոս Ռոսլինն յոթ մուտ թախտանված է, անունը չորսը՝ Երուսաղեմ կզանվի: Այստեղ են նաեւ Գերան թագուհիի 1270 թվականի ամենաեղբանավոր ձեռագրերը: Թանգարանին մեջ նաեւ երկու մեքենա ավելի երկարություն ունեցող սաթե զավագան մը կա, որուն ծայրը արծաթ է: Ան, սակայն, ցույց չի տրի

յայտնաբերված են ու զեք բաժնի: Գնաց Մամլուխ սուլթանին փոխ, որոնք զին կարգն անկախ թագուհի: Հիմնվեցավ թագուհիներուն, որն այնուհետեւ ենթարկվեցավ Ամենայն հայոց կաթողիկոսին: Որքան ալ ճշգրտեմ, նորեւն Միխայիլ Գանյանին կհանդիպեմ: Ուրեմն, 14-րդ դարու կեսերու հիմնվեցավ Երուսաղեմի թագուհիներուն: Թվականները դեռեւս ճշգրտեմ չեն: Երբ կիսեցին Եդեսիո, նորեւն կիսանին Գանյանին, այսինքն՝ 1785 թ.: Ղաթախարաք, ինչ որդես այդ քաղաքի բոլոր թագուհիներուն փոխ, Գանյանի մոտ ալ աղբյուրները չեն նշված:

Թորոս Ռոսլին, Գերան թագուհու ավետարանի նկարազարդումներից, Հոմվիլա, 1265 թ.:

Լուս Անգելեսի գիտաժողովի փնտրվածները մեր ընդ մեր զգացական ու կրոն վեճերու վերաբերյալ: Վերջին զեկուցողը Սոսի Անտոնյանն էր՝ «Երուսաղեմի կերտնական դերը աշխարհի հայերուն համար» թեմայով, որ խոսվեցավ նաեւ Երուսաղեմի՝ որդես երեք մեծ կրոններու սրբազան ֆաղանի մասին արած մը, որ միջազգային ֆաղանական խնդիրներու լուծման կարի ունի եւ, հետաքրքիր, ֆաղանի միջազգայնացումը կրնա հայոց կա-

յայտնաբերված: Ըստ ավանդության՝ Հեթում թագավորին գավազանն է, բայց ո՞ր Հեթումի, փաստ չկա: Բավական ուսումնասիրած եմ օտար դիվաններ եւ եզրակացուցած, որ Հեթում 2-րդին թագուհին կըլլա, եթե հաստատվի, որ ան Երուսաղեմ մտած է 1299 թվականին՝ որդես մոնղոլներու դաշնակից: - Մի հարց եւ. Երբ հիմնվեցավ Սուրբ Հակոբեանց վանքը: - Միխայիլ Գանյանը կգրե, որ 1311 թվականին Երուսաղեմ գիտաժողով մը հրավիրվեցավ, սակայն Երուսաղեմի թագուհիները մեքենա այդ գիտա-

Երաժշտություն

Ճամանակն արվեստների մեջ ձևավորում է նոր սկզբունքներ: Եվրոպացի հաճախ դասավանդողներն էլ ճանաչողության շրջանում սիրով կողմնակից հայտնաբերմամբ, որոնց շնորհիվ արհեստն իր մեջ բացահայտում է անհասնում հնարավորություններ: Արհեստագործների նախկին համակարգը բեկվում է ասես ներսից, փոխվում են բաղկացուցիչ տարրերի գործառնությունը, նշանակությունը: Դրա հետ մեկտեղ, չնայած արհեստագործների փոփոխմանը ու վերափոխմանը, արվեստագետը դառնում է գլխավորը՝ ոճի անհասակությունը: Քանզի անհասնում է:

Սովորած լուսավոր Սվեյալանա Լավասարյանի ստեղծագործական կենսագրության հասկանալի և երևույթներից մեկը դարձավ նրա կողմից ռոմանտիկ դարաբանի նորովի ընկալումը: 20-րդ դարի գրեթե բոլոր դասականների գործերի կատարումից հետո նոր ձևով երևացին դասականի անհասնում մեկ վաղ երգանի կոտորել: Արդի բազմաթիվ երաժիշտների դեմ, Սվեյալանա Լավասարյանը ձգտում է ընդգծել ռոմանտիկի խոշոր ներկայացուցիչների ներքին կառուց: Սրբելով ժամանակի ֆրանսիացիներ, Լավասարյանը ռոմանտիկական է նախորդ դարաբանների մեկնաբանման մեջ չի հրաժարվում ժամանակակից երաժշտության իր հարուստ փորձից: Չէ որ ժամանակակից երաժշտությունը սրել է գունարանական և հոգեբանական կողմերը՝ 19-րդ դարի նորարարության խորհրդանշանները: Գեոգրաֆիկ օճից բարդ ու ճանաչում էր անհասնում, մեր դարի երաժշտության հնչյունային և հոգեբանական հասկանությունները հաճախ անցնելով է Լավասարյանը կերտում ռոմանտիկ կերտարային միջավայր: Դրա օրինակներից մեկը դարձավ Կամեռային երաժշտության սանը հունիսի 28-ին կայացած անոտոնալի համերգը:

Այն նվիրված էր դասականի անհասնում մեծերի ընկերակի Տաբեիկի Կիրակոսյանի հիշատակին: Ըստ այդ ընթացի էին ծրագրել, ստեղծագործությունների հերթագայությունը եւրոպական մեկնաբանները: Դրանց մի մասը կատարվեց attacca (առանց դադարի), կազմելով միասնական ճանաչողության երաժշտության երկարահունչ բոլոր: Դրանում տեսականներն զգնելով դրոշմում էր, իսկ ձայնային դասերի զուտ ու միազույն ներկայացումը ծնում էր անբացատրելի քույրեր: Թվացյալ ինքնաբերականության մայմաններում այդ էներգիան փոխանցվում էր մեկնաբանի մեծ աշխատանքին էին վերաբերվում մեծ աշխատանքին է կոնսերտային հայեցակարգ: Ըստ էության, այդ հասկանությունները Լավասարյանի արհեստական խառնվածի անկախելի մասն են: Դրա շնորհիվ այդ օրը նրան հաջողվեց մեկ ամբողջի մեջ միավորել ոչ միայն Սոնատի, Հոմերի, Բրամսի առանձին ստեղծագործություններ, այլև ողջ համերգը: Երկուսի հայկական «քիսեր» սանդալում «Ռեգենդարան», Ա. Կալաբրյանի «Գայանե» բալետի կրկին «Սուսերով դարը» (Ս. Լավասարյանի դասականության խմբագրմամբ) եւ Կոմիտաս-Անդրեասյանի ողբերգական «Գարուն ա»-ն իրենց վրա կրում էին հուշ-համերգի փոխարինման ծրագրային դրոշմը:

Ծրագրի հիմքը կազմեցին 3. Բրամսի 8 եւ 3. Հոմերի 10 դիտերները: Բայց նախ հնչեցին Սոնատի գործերը. ֆրանսիական թեմայով վարիացիաները կատարվեցին ոճավորման ոգով (դրան ճանաչում էր ինֆանտի թեման) եւ Adagio-ն որդի համերգի մուտք: Adagio-ն զգացվում էր մասնաճանաչողական մեկնաբանի անկախությունը: Չուս երաժշտական մեքի էր արտերաժշտական ժողովրդային նուրբի միավորում այս կամ այն չափով կարելի էր հայտնաբերել Բրամսի եւ Հոմերի գործերի մեկնաբանություններում:

Ս. Լավասարյանը ընթերցել էր 3. Բրամսի դասականության դիտերները (երկ 76) երկու տեսքեր, որոնք հեղինակը վերանայել է «Կարդիոններ» եւ «Ինտերմեդիոններ»: Դասականության ընդ որ ուր դիտերները կատարեց առանց ընդմիջման, ինչը դժվար էր, քանզի փոխվում էին սեմբոլներ, տարրերը, վերջապես կերտարները: Սակայն, օգտագործելով

թերատության, եւրոպայության հնարքը, Հոմերի ու Հոմերի գեղարվեստական մեծերը իրենց ձգտումը (Ֆա դիեզ միմոր, Դո դիեզ միմոր, Դո դիեզ միմոր, կարդիոններ), դասականի հարուստ միավորեց շարքը: Նրան խորք չէր բացահայտ սեմբոլները (Լա բեմոլ միմոր ինտերմեդիոնում տղայից բարձր ռեգիստրի սեմբոլ) կամ, ընդհակառակը, կենտրոնացումը (Լա միմոր ինտերմեդիոնում թույլ էր տալիս «հալվել» անդրադարձումից հետո): Ամենուրեք դասականի հարուստ ասես ֆանդալան էր ձեռք, ֆակտուրայի հետ աշխատելով ինչպես ֆանդակագործական նյութի հետ:

Հոմերի դիտերները խմբավորված էին հետեւյալ կերպ. թիվ 1 Պոլոնեզ

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Կերտարի Խթույսն էր

Նվագում է Սվեյալանա Լավասարյանը

եւ առաջին երկու նուկլոններ, առաջապես հերթականությամբ մագնուս էր երկու վալս: Հոմերայան առաջին բլոկն աչի էր ընկնում լուսավոր քաղաքում: Ընթացիկ էին անհասնում սեմբոլ, համախալի rubato-ներով: Գեոգրաֆիկ էր երբեմն չհանում էր, սահուն խորքեր էր կրկին վերադառնում (Նուկլոն սի բեմոլ միմոր):

Այստեղ կոչված «հեմախու» (Դո դիեզ միմոր եւ առաջ վալս ու փայլուն Ռե բեմոլ միմոր, երկ 64, թիվ 1) վալսերով ավարտված երկրորդ բլոկը յուրօրինակ էր մագնուսների մեկնաբանությամբ: Գայանի է, որ այդ ժամը Հոմերի մոտ համախալ նկարագրական դարային է: Մինչդեռ Լավասարյանը հրաժարվում էր մագնուսների ավանդական մեկնաբանումից, դրանք զրկում դիմադրական էր գունեղ ժողովրդականությունից: Դասականի հարուստ մագնուսները ներկայացրեց որդի համերգի սեմբոլը սասիկ եւ ինչ կոնսերտային երկերի սյուիտ: Sotto voce (կիսաձայն) կատարելով դրանք դարձան մեծերի աղանդներ կամ դարձան մեծերի սեմբոլներ խիստ մոտեցված էր հենց Սվեյալանա Լավասարյանի խոսքի առողջությունը: Բնականորեն եւ անկեղծորեն ամեն ինչ վկայում էր մեծ արվեստի մասին:

Ծնարի արվեստագետի ստեղծագործական ուղին անընդհատ զարգացող մի ընթացք է, ուստի հասունություն, վարդենություն հասկանությունները հարաբերական են, քանզի որ առկա են հասունության տարրեր աշխոյանները: Դա վերաբերում է նաեւ բացառիկ ինֆանտի ծիրով օժտված դասականի հարուստին: Արդեն ֆանտիկոզ սարի է, որ նա Գայանայի երաժշտական-կատարողական արվեստի լավագույն արհեստներից մեկն է համարվում:

Գեոգրաֆիկ երեսուն է նրա լուրջ ձգտումը դեմոլի մեծ արվեստը: Տասներեք տարեկան էր, երբ կայացավ առաջին մեծահամերգը, որ Սվեյալանան նվագեց Ի. Ս. Բախի «Ինտերմեդիոններ» լիվ էարթը, մեկ տարի անց էլույթ ունեցավ սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ եւ կատարեց Արամ Կալաբրյանի դասականության կոնցերտի երկրորդ մասը: Արդեն երեսուցի Ռոմանոս Սելիվանի անվան երաժշտական ուսումնարանում (Վ. Ումբ-Շաքի դասարան) ուղևորվում է Սվեյալանայի կատարողական առանձնահատկությունները: Երեսուցի կոնցերտային ժամանակ սարիներին արժանացավ Անդրկովկասյան մրցույթի, իսկ մեկ տարի անց՝ 1966-ին, Ռ. Հոմերի անվան միջազգային մրցույթի (Ծվիկկաու, Գերմանիա) դափնեկրի կոչմանը: Պատահական չէր եւ Հոմերի ընթ-

առաջին վալս ընկալումը, ձեռք էր գույների, նկարի եւ երանգի դասականի ազդեցության ներքին դասականի առաջապես հնչյունային հակադրությունները, նրանց նուրբ խաղը: Բացի Հոմերից, Սուտորակու «Պատկերներ ցուցահանդեսից», Պոլոնեզի Սոնատ N2, Բարազանյանի «Վեց դասերներ» մեկնաբանելիս դասականի հարուստ, ելնելով այդ գեղարվեստական տրեքտի արժանի քաղաքի դասերից, գտնում էր երաժշտության նոր կերտարային մասի արհեստականությունը:

Այդ տեսակետից ամենից ավելի ուշագրավ է Անոն Բարազանյանի «Վեց դասերների» կատարումը: Լավասարյանան այստեղ հրաժարվում էր փոքր-ինչ «ազդեցիկ» ոճից, որ բնորոշ էր այդ հանրապետության Կատարողներից: «Պատկերներ» Սվեյալանայի մոտ ներկայանում են իրեն երաժշտական-հոգեբանական էսյուների շարք: Դասականի հարուստ օգտագործած ամբողջ ներկայացումը կերտարի ներքին, բարդ ու բազմակողմանի էությունը, նրանում ազգային եւ արդիականի փոխներգործությունը բացահայտելու միջոց է ծառայում: Մասնավորին ընդհանուրի նշանակությունը հարողը, կերտարը խոտորացնելու, ընդհանրական դարձնելու ձգտումը Լավասարյանի կատարողական մեթոդի բնորոշ կողմերից է:

«Վեց դասերների» նվաստարդյունական կատարման հաջողությունը (հետագայում սկզբնականներից մեկում Սվեյալանան ձայնագրող) դասականի չէր: Դա գեղարվեստի դիրքումն արագսի էր: Ըստ որում, սլավ դիրքումն անհասնումը նշանակում էր նրա լուրջ ձգտումը ճանաչող գործունեությունը նույնպես որոակի զարգացում աղբյուրից՝ դրա ցայտուն աղբյուրից էր Հոմերի «Կրեյտերիանայի» կատարումը: Զգացմունքների որոնք այստեղ լուրջացվում էր, դասունում ավելի նուրբ: Սակայն, չափազանցված զգայականություն չէր, ամբողջ հմայքը հենց արհեստյան մագնուսներից էր: Ուշագրավ է, որ այս ունակությունը դառնում էր եւ այսօր. դրա վկայությունը 1991 թ. երեսունում կայացած մոտ հիշատակին նվիրված մեծահամերգն էր:

1968 թ. Սվեյալանան մասնակցեց Ի. Ս. Բախի անվան միջազգային մրցույթին (Լայպցիգ, Գերմանիա) եւ դափնեկրի կոչման արժանացավ: Այս անգամ նա արդեն հմտացած էր ստեղծագործական, համերգային փորձով (նա 1967-ին յուրաքանչյուր կատարեց երկու Բուդաբեշտայնի եւ Լեհաստանում, մասնակցել էր մեկուկուսի տասնօրյակներից): «Բաց» հուզական արհեստականությունից զերծ, զուտ, կամային եւ երաժշտական մեքի զարգացմանը

ենթարկված նվագառնը համադասարանում էր Բախի մրցույթի հիմնականում դասականից:

Այդ ինտելեկտուալ հասունությունը նշանակում էր Սվեյալանայի կոնցերտային ճանաչողությունը: Գայանայի ճանաչողությունը ճանաչողություն էր համարում նաև Սվեյալանան: Նորը դրեւորվեց ոչ միայն կատարողական մակարդակի բարձրացման, այլև ամբողջ արհեստականության ոլորտի հարստացման եւ առավել տարբերակման մեջ: Նորը արհեստական մակարդակի բարձրացման, այլև ամբողջ արհեստականության ոլորտի հարստացման եւ առավել տարբերակման մեջ: Նորը արհեստական մակարդակի բարձրացման, այլև ամբողջ արհեստականության ոլորտի հարստացման եւ առավել տարբերակման մեջ: Նորը արհեստական մակարդակի բարձրացման, այլև ամբողջ արհեստականության ոլորտի հարստացման եւ առավել տարբերակման մեջ:

Ձեռքբերումների յուրաքանչյուր վկայությունը եղավ Պաուլ Ֆիդելիսի «Ludus tonalis» մոնումենտալ շարքի կատարումը, որ հաջողությամբ ան-

թյուն ունի ստեղծագործության կոնցեպցիոն իմաստավորումը: Սվեյալանա Լավասարյանի նվագացանկում մեծ դերը հասկանալի էր հայ դասական եւ արդիական երաժշտությանը: Գայանայի ճանաչողությունը ճանաչողություն էր համարում նաև Սվեյալանան: Նորը դրեւորվեց ոչ միայն կատարողական մակարդակի բարձրացման, այլև ամբողջ արհեստականության ոլորտի հարստացման եւ առավել տարբերակման մեջ: Նորը արհեստական մակարդակի բարձրացման, այլև ամբողջ արհեստականության ոլորտի հարստացման եւ առավել տարբերակման մեջ: Նորը արհեստական մակարդակի բարձրացման, այլև ամբողջ արհեստականության ոլորտի հարստացման եւ առավել տարբերակման մեջ:

կատարված դարձ ու ինտելեկտուալ: Ժամանակակից հայ կոմպոզիտորներից Լավասարյանը առավել համագործակցել էր Գաբրիել Յուզինի հետ: Գեոգրաֆիկ նրան նվիրվել էր «Ինտերմեդիոններ» դասականի եւ նվագախմբի համար, որը Սվեյալանան ձայնագրել էր սկզբնական վրա: Նվագել է նաեւ Գայանայի Սոնատն եւ դասականի մանրանվագները: Գայանայի ճանաչողությունը ճանաչողություն էր համարում նաև Սվեյալանան: Նորը դրեւորվեց ոչ միայն կատարողական մակարդակի բարձրացման, այլև ամբողջ արհեստականության ոլորտի հարստացման եւ առավել տարբերակման մեջ: Նորը արհեստական մակարդակի բարձրացման, այլև ամբողջ արհեստականության ոլորտի հարստացման եւ առավել տարբերակման մեջ:

Իր երկարատե ստեղծագործական կյանքի ընթացքում Սվեյալանան ելույթ ունեցել էր արդեն նվագախմբերի եւ մեծահամերգների, այդ թվում «Մոսկվայի կոնցերտներ» (դիրիժոր եւ ջութակահար Վլադիմիր Սոխովսկի), «Մոսկվայի մեծահամերգներ»-ի հետ (դիրիժոր եւ ալտահար Յուրի Բաբենյո), բացի այդ Վիկտոր Տրեյակովի, Ռուբեն Ահարոնյանի, Սեդրա Արախանյանի, Կոմիտասի անվան լարային ֆայդայի, դիրիժորներ Դավիթ Խաչատրյանի, Վալերի Գեղամի, Վասիլի Սիմանյանի եւ ուրիշների հետ: Երեսուն տարի ոլորտի ճանաչողությունը դասականից համարում էր երեսուն տարեկան կոնցերտային ճանաչողությունը: Վերջին տարիներին նա դասավանդեց հայրենիքի դուրս, այդ թվում Դասակոսի դասական կոնցերտային ճանաչողությունը, Սոնատի համալսարանում, Փարիզի, Տուրի (Ֆրանսիա) երաժշտական ակադեմիայում, ճաղոնիայում, որտեղ հանդես եկավ համերգերով եւ բաց դասերով:

Սվեյալանա Լավասարյանի արհեստական խառնվածի բնորոշ է նորը հայտնագործելու ծառայել, մասնաճանաչողական կատարողական, որ վկայում էր ճանաչողական երաժշտական ստեղծագործական մեծ ղոնցեպտիվ մասին: Դա օգնում էր դասականի հարուստ օգնում էր ամեն անգամ նորովի վերադառնալ արդեն ծանոթ երաժշտությունը, մեք ունկնդիրներին էլ սիրով ընկալել վերադառնալ իր հետ միասին:

Միջազգային

ԱՄԵՐԿԱՆԻ ԹՅՈՒՆ

Որտեղ են հանգստանալու ԱՊՏ նախագահները

«Թավշյա» սեզոնն առանց «Քավշյա» հեղափոխությունների՞

Վերականգնողական փուլում գտնվող Հայաստանի և Արևելյան Հայաստանի նախագահները և նրանց ընտանիքները Ենթադրվում է, որ կհաղթի նախագահի ժամանակավոր ղեկավարությունները կատարող Կուրմանբեկ Բակիբեկ: Ի սարքերում Վրաստանի և Ուկրաինայի, որտեղ «գունավոր» հեղափոխությունները սրամաքանակապետ ավարտի հասան կարճ ժամանակում, Կիրգիզիստանում «կակաչների» հեղափոխությունը դեռևս բարունակվում է, եւ չի բացառվում բռնությունների, կողոպուտի ու զանգվածային անկարգությունների նոր ալիքի ժողովրդավարության օգտին համարվող Կենտրոնական Ասիայի այս հանրապետությունում: Զնայած մոտենում է հանգստի սեզոնը, Կիրգիզիստանի նորընտիր նախագահը հավանաբար այս օրերում ժամանակը չունենա:

Ուկրաինական «Նեգոցիատիվայա գազետան» երկվա համարում գրում է, որ ԱՊՏ երկրների նախագահները համար սկսվել է արձակուրդի սեզոնը: Թերթը, հաշվի առնելով անցյալ տարիներին ձեռնարկված ավանդույթը, հիշեցնում է, թե խորհրդային նախկին հանրապետությունների ղեկավարներից ով որտեղ է նախընտրում անցկացնել հանգիստը:

ԱՊՏ «ամենահայրենասեր» նախագահը Թուրքմենբաշին է: Սափարուդին Նիյազովը գործնականում չի լինում հայրենի երկրամասը եւ անգամ հանգստի օրերին «հեռու» է թուրքմեններին: Այս տարվա համար նախատեսված հանգստի մի մասը Թուրքմենբաշին ընտանիքի հետ անցկացրել է Կասպիցի ափին, որտեղ աշխատել է իր երկրորդ գրի՝ «Ռուսոմանայի» վրա: Մ. Նահանգները, որ վերջին քառասուն անգամ հայտարարում է Կովկասում, Կենտրոնական Ասիայում եւ Մերձավոր Արեւելքում ժողովրդավարություն սարածելու անհրաժեշտության մասին, երբեք չի հիշատակում ԱՊՏ տարածքի ամենաբռնաժիրական հանրապետության եւ նրա առաջնորդ Նիյազովին տաղալելու մասին:

Սոլոտվայի եւ Բելառուսի նախագահները սիրում են հանգստանալ համադասասխանաբար Կառլովի Վարիում եւ Սլովենիայում: Վլադիմիր Սաակաճվաճի ծրագրում է հիշվող հետ 12 օրով մեկնել Գոլանդիա, որտեղ բնակվում են Սանդրա Ռոկոլսկի ծնողները: Որտեղ գոյնից անհանգստանալու առիթ Սաակաճվաճի առաջին չունի: Միջազգային հանրությունը, մասնավորապես Մ. Նահանգները բարունակում են իր լիզին զբաղվել Վրաստանի նոր իշխանություններին: Վերջին քառասուն, ճիշտ է, միջազգային մի շարք կազմակերպություններ սկսել են մասնագիտություն հայտնել Վրաստանում կատարվող ոչ ժողովրդավարական գործընթացների առնչությամբ: Մասնավորապես վերջերս բրիտանացի մի վերլուծաբան այսօր ցերեկայացրեց ժողովրդավարական իրավիճակը Եւրոպայում եւ Սաակաճվաճի իշխանության օրոք «ժողովրդավարություն առանց ժողովրդավար առաջնորդների» եւ «ժողովրդավար առաջնորդներ առանց ժողովրդավարության»:

Ուկրաինայի նախագահն այս օրերի չի հանգստանալու: «Նարնջագույն» հեղափոխությունից հետո հավանաբար Վիկտոր Յուշչենկոյի գործերն այնքան էլ բարեհաջող չեն, երկրի ներսում անընդհատ սկանդալային իրադարձություններ են կատարվում, եւ հաշվի առնելով այս ամենը՝ Յուշչենկոն ցանկություն չունի անգամ մեկ օրով վերահսկողությունից դուրս բողոքել ներառյալական իրավիճակը:

Ադրբեջանի եւ Տաջիկստանի նախագահները հանգիստը կանցկացնեն օգոստոսի վերջերին, կոնկրետ որտեղ՝ առայժմ նրանք մամուլ ծառայությունները չեն հաղորդում: Չի բացառվում, որ հունվարին 10 օր արձակուրդի մեկնած Իլիամ Ալիևը բավարարվի դրանով: Ադրբեջանի ավտոթիսար առաջնորդի գործերն այնքան էլ բարեհաջող չեն ընթանում եւ, ինչպես համայն նկատում են եվրոպական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները, նույնքան 6-ին կայանալի խորհրդարանական ընտրությունները լուրջ փորձություն են լինելու Ալիևի կրթության համար: Անկասկած ինչպես Ալիևը, այնպես էլ ԱՊՏ ոչ ժողովրդավար մյուս նախագահների ամենամեծ ցանկությունն է «թավշյա» հերթական սեզոնն անցկացնել առանց «թավշյա» հեղափոխությունների:

Երկվա համարում Բաբի «Չերկալոն» գրում է, որ Ալիևի ԱՄՆ դաշնակցական այցը հետաձգվել է: Ճիշտ է, Ադրբեջանի նախագահը սեպտեմբերին կայցելի Մ. Նահանգներ՝ մասնակցելու ՄԱԿ-ի ԳԱ 60-րդ նստաքառասունին, սակայն նրան, ինչպես անցնող սեպտեմբերին, Վաշինգտոնում չեն ընդունի: Եկող քառօրյա սկզբին Բաբու է ժամանելու ԱՄՆ նախկին ղեկավար Մարտին Օլբրայթը՝ Ալիևից հավաստագրումներ ստանալու, որ նույնքան ընտրությունները չեն կեղծվի: Թերթը հիշեցնում է, որ 2003 թ. ամռանը նույն առաջնությունը թրջիսի էր ժամանել ԱՄՆ մեկ այլ ղեկավար՝ Ջեյմս Բեյթերը: «Վերջնական արդյունքում Եւրոպայում չհաջողվեց կատարել ստանձնած ղեկավարությունները: Արդյունքը հայտնի է՝ առաջին «թավշյա» հեղափոխությունը հեղափոխությունն էր, գրում է «Չերկալոն»:

Ուկրաինական «Նեգոցիատիվայա գազետան» երկվա համարում գրում է, որ ԱՊՏ երկրների նախագահները սիրում են հանգստանալ համադասասխանաբար Կառլովի Վարիում եւ Սլովենիայում: Վլադիմիր Սաակաճվաճի ծրագրում է հիշվող հետ 12 օրով մեկնել Գոլանդիա, որտեղ բնակվում են Սանդրա Ռոկոլսկի ծնողները: Որտեղ գոյնից անհանգստանալու առիթ Սաակաճվաճի առաջին չունի: Միջազգային հանրությունը, մասնավորապես Մ. Նահանգները բարունակում են իր լիզին զբաղվել Վրաստանի նոր իշխանություններին: Վերջին քառասուն, ճիշտ է, միջազգային մի շարք կազմակերպություններ սկսել են մասնագիտություն հայտնել Վրաստանում կատարվող ոչ ժողովրդավարական գործընթացների առնչությամբ: Մասնավորապես վերջերս բրիտանացի մի վերլուծաբան այսօր ցերեկայացրեց ժողովրդավարական իրավիճակը Եւրոպայում եւ Սաակաճվաճի իշխանության օրոք «ժողովրդավարություն առանց ժողովրդավար առաջնորդների» եւ «ժողովրդավար առաջնորդներ առանց ժողովրդավարության»:

գահների համար սկսվել է արձակուրդի սեզոնը: Թերթը, հաշվի առնելով անցյալ տարիներին ձեռնարկված ավանդույթը, հիշեցնում է, թե խորհրդային նախկին հանրապետությունների ղեկավարներից ով որտեղ է նախընտրում անցկացնել հանգիստը:

Լեոնադա հուլիսի ստորոտը հրատարակող Հայաստանի նախագահը Ենթադրվում է, որ կհաղթի նախագահի ժամանակավոր ղեկավարությունները կատարող Կուրմանբեկ Բակիբեկ: Ի սարքերում Վրաստանի և Ուկրաինայի, որտեղ «գունավոր» հեղափոխությունները սրամաքանակապետ ավարտի հասան կարճ ժամանակում, Կիրգիզիստանում «կակաչների» հեղափոխությունը դեռևս բարունակվում է, եւ չի բացառվում բռնությունների, կողոպուտի ու զանգվածային անկարգությունների նոր ալիքի ժողովրդավարության օգտին համարվող Կենտրոնական Ասիայի այս հանրապետությունում: Զնայած մոտենում է հանգստի սեզոնը, Կիրգիզիստանի նորընտիր նախագահը հավանաբար այս օրերում ժամանակը չունենա:

Իր հայ գործընկերոջից փորձում է հեռանալ Ուկրաինական նախագահը: Իսլամ Զարիսովը, որը համարվում է ԱՊՏ տարածքում ավտոթիսար առաջնորդներից, արձակուրդն անցկացնում է իր ծննդավայրում՝ Ենթադրվում է, որ կհաղթի նախագահի ժամանակավոր ղեկավարությունները կատարող Կուրմանբեկ Բակիբեկ: Ի սարքերում Վրաստանի և Ուկրաինայի, որտեղ «գունավոր» հեղափոխությունները սրամաքանակապետ ավարտի հասան կարճ ժամանակում, Կիրգիզիստանում «կակաչների» հեղափոխությունը դեռևս բարունակվում է, եւ չի բացառվում բռնությունների, կողոպուտի ու զանգվածային անկարգությունների նոր ալիքի ժողովրդավարության օգտին համարվող Կենտրոնական Ասիայի այս հանրապետությունում: Զնայած մոտենում է հանգստի սեզոնը, Կիրգիզիստանի նորընտիր նախագահը հավանաբար այս օրերում ժամանակը չունենա:

Լոնդոնի լայնությունները հիշեցնում են Մարտի 2004 թ. մարտյան դեպքերը

Բարձր զգոնություն Եվրոպայում եւ ԱՄՆ-ում

«Մեծ ությակի» գազաթափողով առաջին օրը՝ հուլիսի 7-ին Լոնդոնի մեծությամբ կայաններում եւ ավտոբուսներից մեկում տեղի ունեցած ահաբեկչությունների դասասխանավորությունը նույն օրվա երեկոյան ստանձնեց «Ալ Ղաիդայի» եվրոպական խմբավորումը: Մասնագետներն այս կառավարությանը դեռ վերջնական հայտարարություն չեն արել, սակայն լոնդոնյան 4 լայնությունների համակարգված բնույթը միանգամայն կարող է «Ալ Ղաիդայի» ձեռագրի վկայությունը լինել: Ի դեպ, 2004 թ. մարտի 11-ին «Ալ Ղաիդայի» եվրոպական խմբավորումը համանման, գրեթե միաժամանակյա լայնություններ էր կազմակերպել Մարտի 7-ի երկաթուղային կայաններում: Այն ժամանակ, որ ահաբեկչություններն իրականացրել են մահադատները, «Բրիտանիայի խաչակիրների սիոնիստական կառավարությունից վրձ լուծելու Աֆղանստանի եւ Իրաքի ջարդերի համար»: Առաքական «Ալ Ղաիդայի» խմբավորումը երկ հաստատեց այս դիտարկումը:

Թերթի տեղեկությունների համաձայն, լոնդոնյան ահաբեկչություններն իրականացրել են եվրոպայում եւ Ամերիկայում «Ալ Ղաիդայի» ստեղծած «մեծ թիվերը»:

Վերջիններս օգտվել են Լոնդոնը 2012 թ. օլիմպիադայի հաղաբեկ հռչակվելու առթիվ փառաբան ծագած հրձակների մթնոլորտից եւ անվտանգության միջոցառումների թուլացումից, «որոշուցի գնացնելով ժամանակակից մեխանիզմով սարքերը»:

GI-PHOTO LURE

Մեծ Բրիտանիայի արտոնադրողները ձեռնարկում են, որ լոնդոնյան ահաբեկչություններում առկա է «Ալ Ղաիդայի» ձեռագիրը:

BBC-ն հաղորդում է, որ Լոնդոնի դեպքերից հետո եվրոպայի բոլոր մեծ ֆաբրիկաներում բարձրացվել է զգոնության մակարդակը, Ֆրանսիայի, Իսպանիայի խոշոր ֆաբրիկաներում եւ օդանավակայաններում հակաահաբեկչական դաստիարակության բարձրացում է հայտարարված: Գերմանիայում ավտոբուսների վարորդներին եւ տրանսպորտային մեքենաների վարորդներին կարգադրված է հասույ ուսուցումը դարձնել անցած թողնված իրերի վրա: Ուժեղացվել է սկզբնական ընտրության կայաններում

մակ զոհվել են 200 եւ վիրավորվել 1500 խաղաղ բնակիչներ: Դրանից հետո Իսրայելի նոր կառավարությունը որոշեց խաղաղական զորք դուրս բերել Իրաքից:

եւ զննվելով: Մարտի 7-ին, Մոսկվայում եւ փոխադրամիջոցներին առանձնակի ուսուցում է դարձվում: ԱՄՆ-ում ուժեղացվել է Պենտագոնի շտաբի դաստիարակությունը:

Բրիտանական մամուլում երկ հրատարակված ոչ դաստիարակական սվալների համաձայն, Լոնդոնում զոհերի թիվը 75 է, վիրավորներին՝ 700: Մոտ 100 մարդ չափազանց ծանր վիճակում է: Փրկարարական աշխատանքները բարունակվում են, եւ զոհերի թիվը կարող է աճել:

«Թայմս» թերթը տեղեկացնում է, որ աղախվածության նկատմամբ լուրջ առաջիկա մեկնվելու տարած Լոնդոնի մեծությամբ բոլոր 270 կայաններում տեղադրվելու են ուղեորների սխեմային ստուգման սարքեր, որոնք միացված կլինեն տեսիլսարքերին եւ թույլ կտան անմիջապես հայտնաբերել վտանգավոր ուղեորներին: Ընդամենը մարդկանց կուսակույցներ չեն առաջանա, ֆանգի սարքերը կարող են ստուգել ուղեորների ամբողջ խմբերի:

«Եվրոպայում «Ալ Ղաիդայի» գաղտնի կազմակերպություն» կոչվող խմբավորումը արձանակների ինտերնետային կայքէջերից մեկում ստանձնել է Լոնդոնի լայնությունների դասասխանավորությունը, ընդգծե-

«Թայմս» թերթը տեղեկացնում է, որ աղախվածության նկատմամբ լուրջ առաջիկա մեկնվելու տարած Լոնդոնի մեծությամբ բոլոր 270 կայաններում տեղադրվելու են ուղեորների սխեմային ստուգման սարքեր, որոնք միացված կլինեն տեսիլսարքերին եւ թույլ կտան անմիջապես հայտնաբերել վտանգավոր ուղեորներին: Ընդամենը մարդկանց կուսակույցներ չեն առաջանա, ֆանգի սարքերը կարող են ստուգել ուղեորների ամբողջ խմբերի:

Կազմակերպությունը վաճառում է Ռուսաստանի Դաշնության արտադրության ցածր լարման ABBT, ABBEIII և բարձր լարման ACEB սիմի մալուխներ՝

սարքեր կտրվածների:

Չանգահարել՝

28 91 19, 28 93 31, 23 94 46

ՅԱՎԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Թեմայան մշակութային միության կենտրոնական վարչությունը ցավակցում է Սերգեյ Գալստյանին սիրելի եղբոր՝ **Ռաֆիկ Գալստյանի** մահվան կաղաքականությամբ:

«Ազգի» խմբագրակազմը ցավակցում է իր հեղինակներից Սերգեյ Գալստյանին՝ սիրելի եղբոր՝ **Ռաֆիկ Գալստյանի** մահվան կաղաքականությամբ:

ԹԱԹԵՈՒՆ ՆԱԿԱՐԱԾՆԵՐ

ԱՄՆ ԱՄՆԱՆԵՐԻ ՆՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վյուրս ՄՊԸ-ն աշխատանքի է հրավիրում 22-35 տարեկան տղամարդկանց, ընկերության Գյումրիի եւ Վանաձորի խանութ-ցուցասրահներում՝ վաճառող- աղյուսակագետ աշխատելու համար:

Անհրաժեշտ նախադրումներ

- Տեխնիկական կրթություն՝ ցանկալի է բարձրագույն
- Մարդկանց հետ աշխատելու եւ Եվրոպայում ունակություն
- Աշխատասիրություն եւ դասասխանավորության բարձր զգացում
- Նոր գիտելիքներ եւ հմտություններ ձեռք բերելու մասնագետ ցանկություն
- Բժայնդություն
- Անձնական մեխանիկ առկայությունն ու վարողական իրավունքը առավելություն է:

Դիմել

Զ. Գյումրի, Տիգրան Մեծի 8, Վյուրս ՄՊԸ՝ Բաբկեն Սկրյայանին

հեռ. + 91 43 65 84

կամ

Զ. Երևան, Աստուրյանի խճուղի 2/2

հեռ. 395287, 395387

Ներկայացնել

Ինֆոմակոմսագրություն եւ 3 X 4 չափի 1 (մեկ) լուսանկար

Դիմելու վերջնական թիվը՝ մինչև հուլիսի 15-ը, ժամը 18:00

ՁԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արշիլ Գորկու ծննդյան 100-ամյակին նվիրված 10000 դրամ անվանական արժեքով ոսկե հուշանշան

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը 2005 թ. մայիսի 10-ից Երևանում արձակում է մեզ է մտնող Արշիլ Գորկու ծննդյան 100-ամյակին նվիրված ոսկե հուշանշան:

Հուշանշանի դիմերեսին լուսանկարված է Արշիլ Գորկու կսավից մի դրվագ, որտեղ նա լուսանկարվել է իրեն մոտ հետ: Եզրագծերի մոտ արձանագրված է՝ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ»: Հուշանշանի դաշտի ձախ մասում երկու տողով անվանական արժեքի մակագրությունն է համադասարանաբար՝ «10000» եւ «ԴՐԱՄ»: Ներքեի աջ մասում նշված է թողարկման տարեթիվը՝ «2004»:

Հուշանշանի դարձերեսին Արշիլ Գորկու դիմապատկերն է: Վերելում եզրագծերի մոտ արձանագրված է համադասարանաբար՝ «ԱՐՇԻԼ ԳՈՐԿԻ» եւ «ARSHILE GORKY»: Դիմապատկերից ձախ երկու տողով եւ հորիզոնական գծիկով ստանդարտացված նշված են Արշիլ Գորկու ծննդյան եւ մահվան տարեթիվերը համադասարանաբար՝ «1904» եւ «1948»: Դիմապատկերից աջ նշված է դրամահատարանի առեւտրային միջոց:

Հուշանշանի դիմերեսի եւ դարձերեսի եզրագծերում ուղղանկյալ է:

Հուշանշանի բնութագիրը.

Անվանական արժեքը՝	10000 դրամ
Մետաղը եւ հարզը՝	ոսկի, 9990
Չանգվածը՝	8,6 գ
Տրամագիծը՝	22,0 մմ
Դրամաչուրքը՝	առանձնավոր
Որակը՝	դրուժ
Տրամաքանակը՝	1000 հաս

Հուշանշանը տեղադրված է գունավոր լուսանկարազարդ գրկով: Հուշանշանի ձեւավորումը կատարվել է Հայաստանի նկարիչների միության անդամ Կարապետ Արախանյանը, իսկ գրկովի ձեւավորումը՝ Հայաստանի նկարիչների միության անդամ Հարություն Սամուելյանը: Հուշանշանը լուսանկարվել է Նիդեռլանդների թագավորական դրամահատարանում:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գանձասարի վանքին նվիրված 100 դրամ անվանական արժեքով արծաթե հուշանշան

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը 2005 թ. մայիսի 10-ից Երևանում արձակում է մեզ է մտնող Գանձասարի վանքին նվիրված արծաթե հուշանշան:

Հուշանշանի դիմերեսին լուսանկարված է Գանձասարի վանքի ֆանդակներից մեկը՝ խաչի տեսքով: Խաչի լուսանկարից աջ նշված է դրամահատարանի առեւտրային միջոց: Պատկերի ներքեի մասում նշված է անվանական արժեքը՝ «100 ԴՐԱՄ»: Խաչի լուսանկարը եւ անվանական արժեքը եզրված են գծավոր արձանագրով: Երջանագծի եւ եզրագծերի միջոցով արձանագրված է՝ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ 2004»:

Հուշանշանի դարձերեսին լուսանկարված է Գանձասարի վանքը: Պատկերի վերին մասը եզրված է գծավոր արձանագրով: Երջանագծի հասկանով: Երջանագծի հասկանի եւ եզրագծերի միջոցով եւ անգլերեն մակագրված է՝ «GANDZASAR MONASTERY»:

Հուշանշանի դիմերեսի եւ դարձերեսի եզրագծերում ուղղանկյալ է:

Հուշանշանի բնութագիրը.

Անվանական արժեքը՝	100 դրամ
Մետաղը եւ հարզը՝	արծաթ, 9990
Չանգվածը՝	31,1 գ
Տրամագիծը՝	38,0 մմ
Դրամաչուրքը՝	առանձնավոր
Որակը՝	դրուժ
Տրամաքանակը՝	500 հաս

Հուշանշանը տեղադրված է գունավոր լուսանկարազարդ գրկով: Հուշանշանի եւ գրկովի ձեւավորումը կատարվել է Հայաստանի նկարիչների միության անդամ Հարություն Սամուելյանը: Հուշանշանը լուսանկարվել է Նիդեռլանդների թագավորական դրամահատարանում:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

Հ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից լազերային չափիչ սարք ձեռք բերելու նպատակով կազմակերպություն ընդհանուր համար բաց մրցույթի կազմակերպման մասին

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը հայտարարում է բաց մրցույթ՝ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կարիքների համար լազերային չափիչ սարք ձեռք բերելու նպատակով կազմակերպություն ընդհանուր համար:

Մրցութային առաջարկությունները անհրաժեշտ է ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետություն կենտրոնական բանկի 1. Երևան 375010, Վազգեն Սարգսյան 6:

Մրցութային հայտերի ընդունման վերջին ժամկետը՝ 2005 թ. օգոստոսի 10-ին, ժամը 17-ին:

Մրցույթի հայտերի բացման օրն ու ժամը՝ 2005 թ. օգոստոսի 10-ին, ժամը 17:30:

Մրցույթի արդյունքների ամփոփման միջոց հրավիրվում է օգոստոսի 15-ին, ժամը 17-ին:

Մրցույթին մասնակցելու հրավերը հրապարակված է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի ինտերնետային WEB կայքում (www.cba.am): Մրցույթին մասնակցելու հրավերը, ինչպես նաեւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար ցանկացողները կարող են դիմել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի գործերի կառավարչություն, հեռ. 56-04-41, ներքին՝ 18-00:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

Հ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից Երևանում լազերային չափիչ սարք ձեռք բերելու նպատակով կազմակերպություն ընդհանուր համար բաց մրցույթի կազմակերպման մասին

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը հայտարարում է բաց մրցույթ՝ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կարիքների համար Երևանում լազերային չափիչ սարք ձեռք բերելու նպատակով կազմակերպություն ընդհանուր համար:

Մրցութային առաջարկությունները անհրաժեշտ է ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետություն կենտրոնական բանկի 1. Երևան 375010, Վազգեն Սարգսյան 6:

Մրցութային հայտերի ընդունման վերջին ժամկետը՝ 2005 թ. օգոստոսի 10-ին, ժամը 17-ին:

Մրցույթի հայտերի բացման օրն ու ժամը՝ 2005 թ. օգոստոսի 10-ին, ժամը 17:30:

Մրցույթի արդյունքների ամփոփման միջոց հրավիրվում է օգոստոսի 15-ին, ժամը 17-ին:

Մրցույթին մասնակցելու հրավերը հրապարակված է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի ինտերնետային WEB կայքում (www.cba.am): Մրցույթին մասնակցելու հրավերը, ինչպես նաեւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար ցանկացողները կարող են դիմել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի գործերի կառավարչություն, հեռ. 560441, ներքին՝ 18-00:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

Հ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից կրակմարիչներ ձեռք բերելու նպատակով կազմակերպություն ընդհանուր համար բաց մրցույթի կազմակերպման մասին

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը հայտարարում է բաց մրցույթ՝ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կարիքների համար կրակմարիչներ ձեռք բերելու նպատակով կազմակերպություն ընդհանուր համար:

Մրցութային առաջարկությունները անհրաժեշտ է ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետություն կենտրոնական բանկի 1. Երևան 375010, Վազգեն Սարգսյան 6:

Մրցութային հայտերի ընդունման վերջին ժամկետը՝ 2005 թ. օգոստոսի 10-ին, ժամը 17-00:

Մրցույթի հայտերի բացման օրն ու ժամը՝ 2005 թ. օգոստոսի 10-ին, ժամը 17-30:

Մրցույթի արդյունքների ամփոփման միջոց հրավիրվում է օգոստոսի 15-ին, ժամը 17-00:

Մրցույթին մասնակցելու հրավերը հրապարակված է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի ինտերնետային WEB կայքում (www.cba.am): Մրցույթին մասնակցելու հրավերը, ինչպես նաեւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար ցանկացողները կարող են դիմել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի գործերի կառավարչություն, հեռ. 56 0441, ներքին՝ 18-00:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

Հ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից սվառաթղթից տպեր ձեռք բերելու նպատակով կազմակերպություն ընդհանուր համար բաց մրցույթի կազմակերպման մասին

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը հայտարարում է բաց մրցույթ՝ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի արհեստի կարիքների համար սվառաթղթից տպեր ձեռք բերելու նպատակով կազմակերպություն ընդհանուր համար:

Մրցութային առաջարկությունները անհրաժեշտ է ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետություն կենտրոնական բանկի 1. Երևան 375010, Վազգեն Սարգսյան 6:

Մրցութային հայտերի ընդունման վերջին ժամկետը՝ 2005 թ. օգոստոսի 10-ին, ժամը 17-00:

Մրցույթի հայտերի բացման օրն ու ժամը՝ 2005 թ. օգոստոսի 10-ին, ժամը 17-30:

Մրցույթի արդյունքների ամփոփման միջոց հրավիրվում է օգոստոսի 15-ին, ժամը 17-00:

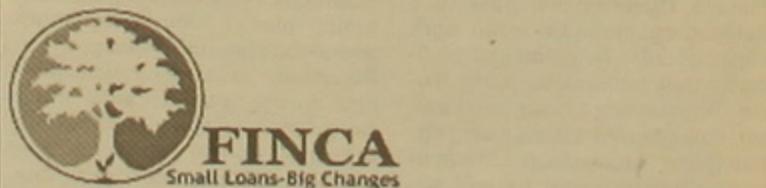
Մրցույթին մասնակցելու հրավերը հրապարակված է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի ինտերնետային WEB կայքում (www.cba.am): Մրցույթին մասնակցելու հրավերը, ինչպես նաեւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար ցանկացողները կարող են դիմել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի գործերի կառավարչություն, հեռ. 560441, ներքին՝ 18-00:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՅԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պեսական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (դասվիրատու) ՊԳԳ - ՄԲԱՊԶԲ - 05/7 ծածկով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ ՀՀ Առողջապահության նախարարության բերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 700 ՀՀ դրամ փոխանցել «Միջինվես-դոլ 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել լուսանկարչության հետադարձ օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել լուսանկարչության հետադարձ օրվան հաջորդող 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 12: 00-ն:

Հրավերը անձին սրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համադասարանաբար փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը լուսանկարվում են ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման լուսանկարչության հետադարձ օրվան հաջորդող 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 12: 00-ն:

«ՖԻՆՔԱ» բարեգործական հիմնադրամը հայտարարում է մրցույթ փոխառական մասնագետի թափուր աշխատատեղի համար

Պահանջներն են.

- բարձրագույն կրթություն (նախընտրելի է սոցիալական)
- տարիք՝ մինչեւ 30 տարեկան
- հաղորդակցման եւ ԵՀԻՄԻՄ հմտություններ
- նվիրվածություն աշխատանքին
- ռուսերենի իմացությունը նախընտրելի է:

Փոխառական մասնագետներն աշխատանքի են ընդունվում միկրոֆինանսական ասոցիացիան՝ Երևանում եւ մայրաքաղաքի մոտ ֆաղանգում աշխատելու համար:

Միկրոֆինանսական մասնագետի լուսանկարչություններն են.

- հաճախորդների ներգրավում կազմակերպություն
- փոխառուի բիզնեսի գնահատում
- փոխառության վերահսկում՝ մինչեւ մարման վերջնաժամկետը:

Փաստաթղթերը լրացնելու համար կարող եմ դիմել հետևյալ հասցեով՝

Ազաթանգեղոսի 2 ա (կրկեսի հարեանությունը)

հեռ.՝ 58-48-63, 54-55-31/32, 52-27-12

Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ 2005 թ. հուլիսի 11-ը:

Ֆուտբոլային «աստղերի ուրար» սկսվել է

Եվրոպայում սկսվել է սրանֆեռային քաջանքը: Եվրոպական առաջատար ակումբներից բացվել են արդեն սկսվել են ֆուտբոլային «աստղերի ուրար»: Չեմպիոնների գավաթակիր «Լիվերպոլի» գլխավոր մարզիչ Ռաֆայել Բենիտեսն ակումբում իր գործունեության առաջին իսկ օրերից հայտարարել էր, որ թիմ է հրավիրելու իսպանացի ֆուտբոլիստներ: Թիմն արդեն համալրել են «Վիլյառեալի» դարձած Լուկա Պեյսան, «Սելտիայի» երիտասարդ դպրոցի անունի Քարագանը, իտալացի Քարոլինյո Չեզեչի (Սիլվերո) և չիլիացի Մարկ Գոնսալեսը («Ալբասես»):

Ներկայումս բորբոքվել են կրեթը «Լիվերպոլի» ավագ Սթևեն Ջեքսոնի շուրջը: Ակումբը նրան բարձրաշխատարեքսով 100 հազար ֆունտ ստեռլինգ աշխատավարձ է առաջարկել, ինչն առավելագույնն է որոնողների դրամ: Սակայն Ջեքսոնն այժմ հրաժարվում է նոր տրանսֆերի կրկնել, րանի որ «Չելսի» ու «Ռեալը» մասնաշարուն են նրան բարձրաշխատարեքսով:

բարձրաշխատարեքսով 120 հազար ֆունտ ստեռլինգ վճարել: «Չելսի» Ջեքսոնի համար մասնաշարուն է 32 մլն ֆունտ ստեռլինգ վճարել:

Ամեն կերպ փորձելով Ջեքսոնի օգտին, Ռաֆայել Բենիտեսը հայտարարել է, որ երբ ավարտվի իր տրանսֆերի ժամկետը «Լիվերպոլի» հետ, Ջեքսոնը կարող է զբաղեցնել իր դասը:

«Մանչեսթեր Յունայթեդի» ղեկավարությունն էլ հայտարարել է, որ ոչ մի դեմքում չի վաճառի Ռեյնո Ռոնիին: Իսկ թիմի առաջատար դպրոցի Ռիո Ֆերդինանդը մոտ օրեր կերկարաձգի տրանսֆերը՝ բարձրաշխատարեքսով 100 հազար ֆունտ ստեռլինգ աշխատավարձ: «Արսենալ» էլ նոր տրանսֆեր է առաջարկել իր առաջատար ֆուտբոլիստ Լուկա Պեյսին:

Ինչպես միշտ, սրանֆեռային քաջանքն ակտիվ է «Չելսի»-ում: Ռոման Աբրամովիչը նոր առաջարկ է կատարել «Յուվենտուսին»՝ առաջարկելով Դավիթ Տրեզեգետի հարձակումը:

Մինչ այդ իսպանացիները մեծել էին «Չելսիին», որն առաջարկել էր 40 մլն եվրո: Եթե գործարք կայանա, ադա «Միլանում» վարձավճարով հանդես եկող «Չելսիի» ֆուտբոլիստ Կրեստո կարող է հաջորդ մրցաշրջանում էլ խաղալ իսպանացիների կազմում:

Մի քանի թիմեր հետախուզում են իսպանական «Պարմայի» հարձակող Ալբերտո Ջիլարդինոյով: «Չելսիին» ու «Միլանին» միացել է նաև «Ինտերը»:

Իսպանական «Բարսելոնը» մասնաշարուն է երկարաձգել տրանսֆերի թիմի ավագ Կարլես Պոլոյի հետ մինչև 2010 թ.: Պոլոն մասնաշարուն է ստորագրել տրանսֆերը, եթե նրան արժանանա 5 մլն եվրո աշխատավարձ առաջարկի: Մյունխենի «Բավարիան» էլ չի մասնաշարուն հրաժարվել իր առաջատար ֆուտբոլիստեր Միխայել Բալակինից, Օլիվեր Կանից և Սերասիան Դյալիսից, որոնց շուրջ նոր տրանսֆեր կառաջարկվի:

Ֆիզիոն գանականում է խաղալ «Լիվերպոլում»

Մարտի «Ռեալ» կիսադասարան Լուկա Ֆիզիոն վերջնականապես կողմնորոշվել է նոր ակումբի հարցում: Նա ցանկանում է հաջորդ մրցաշրջանում հանդես գալ չեմպիոնների գավաթակիր «Լիվերպոլի» կազմում: Ֆիզիոն և անգլիական ակումբի ղեկավարության միջև արդեն համադասարան համաձայնություն է կայացել: Այժմ վերջին խոսքը «Ռեալի» ղեկավարությանն է, որը Ֆիզիոն համար 3 մլն եվրո գումար է մրցանակում, չնայած ժամանակին «Բարսելոնից» «արժանական» ակումբը սեղանադիրը մարտից սկսած նրա համար 56 մլն եվրո էին վճարել:

Ամենաերկարակյաց բնակչուհին երկրագունդ է «Այաբին»

115-ամյա իտալացի Գեոլդին վան Անդել-Շիդերը մոլորակի ամենաերկարակյացն է: Նրա անունը գրանցված է Գեոլդին Նեկրոնների գրքում: Չնայած ժամանակակից արիֆին, իտալացուհին բնակություն է երկրագունդի Ամստերդամի «Այաբին»: Նա արդեն 87 տարի է չեմպիոնների գավաթակիր «Օրեոս սիթի» թիմի ֆուտբոլիստները իյուրընկալվել էին իրենց երկրագունդի աշխարհում: Եվ ընդհանուր առմամբ 115-ամյակը: Վերջին ֆուտբոլիստներին բողոքել էր, որ իր հարեաններից ոչ մեկը ֆուտբոլ չի հասկանում: Գեոլդին իր երկարակյությունը բացատրում է միայն փոքր երեխաներով: Չեմպիոնները իր երկարակյությունը բացատրում է միայն փոքր երեխաներով: Նա ծնվել է 1890 թ. օգոստի 29-ին: Աշխարհում երկարակյությունը բացարձակ ռեկորդը դասվում է Գեոլդինի ժամանակահատվածին: Նա մահացել է 1997 թ. 122 տարեկան 164 օրական հասակում: Մյլ զիտ, գուցե Գեոլդինին հաջողվի զերգանցել այդ ռեկորդը:

Արթուր Աբրահամը մարտականորեն է սրամարդկավ

Նախկին երեսնյակի բուքմարտիկ Աբրահամը, որ ներկայումս բնակվում է Բեռլինում և որոշակի օգուտ հանդես է գալիս Աբրահամ Աբրահամ անուն-ազգանվամբ, հուլիսի 16-ին կրկին ունեցրել էր WBA-ի վարկածով միջմայրցամաքային չեմպիոնը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը:

Աբրահամը մրցակցի մասին լուրեր էր արժանանում և որոշակի օգուտ հանդես է գալիս Աբրահամ Աբրահամ անուն-ազգանվամբ, հուլիսի 16-ին կրկին ունեցրել էր WBA-ի վարկածով միջմայրցամաքային չեմպիոնը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը:

Տայ ընթացների հարուստ ավարը

Չյուտիսները հետ իրանում հաջող մրցելուց անցան նաև Գեոլդին Նեկրոններից, որոնք մասնակցեցին Կազկին Բադրան անցկացված միջազգային մասնակցությամբ մրցաշրջան: Գեոլդին Նեկրոններից, որոնք մասնակցեցին Կազկին Բադրան անցկացված միջազգային մասնակցությամբ մրցաշրջան: Գեոլդին Նեկրոններից, որոնք մասնակցեցին Կազկին Բադրան անցկացված միջազգային մասնակցությամբ մրցաշրջան: Գեոլդին Նեկրոններից, որոնք մասնակցեցին Կազկին Բադրան անցկացված միջազգային մասնակցությամբ մրցաշրջան:

Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը:

Օլիմպիական ծրագիրը փոփոխության կենթարկվի

Բեյրութի ու սոֆթվեր հանվել են 2012 թ. ամառային օլիմպիական խաղերի ծրագրի: Նման որոշում է կայացվել Սինգապուրում ընթացող ՍՕԿ-ի 117-րդ նստաշրջանում անցկացված մրցակցության արդյունքների հիման վրա: Այժմ ռեզի է որոշվել, թե 5 մարզաններից (գոլֆ, ռեգբի, սկվո, կարատե, անվաճվող չեմպիոնային) որոնք կփոխարինեն ծրագրից հանվածներին: Մասնագետների կարծիքով ծրագրում ընդգրկվելու ամենամեծ հնարավորություն ունի ռեգբին, րանի որ Մեծ Բրիտանիայում, որտեղ անցկացվելու է օլիմպիական, մարզաններ մեծ մասսայականություն է վայելում:

Սլավկովը հեռացվել է ՍՕԿ-ից

Բուլղարիայի ազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Իվան Սլավկովը, որը մեղադրվում է կաշառակերության մեջ, կվերադարձվի հեռացվել է ՍՕԿ-ի գործարքի կոմիտեից: ՍՕԿ-ի 84 անդամներ կողմ են կանգնել այդ որոշմանը և միայն 12-ն են դեմ արտահայտվել: Գեոլդին Նեկրոններից, որոնք մասնակցեցին Կազկին Բադրան անցկացված միջազգային մասնակցությամբ մրցաշրջանում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը:

Մեմբերային նոր ռեկորդ գրանցվեց

Մեմբերային Պաշտոնական բաղաձայն բաղաձայնային միաժամանակյա խաղի նոր ռեկորդ սահմանվեց: Ընթացիկ խաղասեղանների քանակն է 12 հազար 388 խաղասեղաններ: Այս նվաճումը կգրանցվի Գեոլդին Նեկրոնների գրքում: Նախկին ռեկորդը գրանցվել էր 3 տարի առաջ Կուրայում: Այն ժամանակ խաղասեղանային մրցախաղին մասնակցել էր 11 հազար մարդ:

Նեմանվորդները հարգեցին զոհերի հիշատակը

«Տուր դը Ֆրանս» բազմօրյա հեծանվավազի հերթական փուլի մեկնարկը սկսվեց մեկ րոպե լուրջաբար: Գեոլդին Նեկրոններից, որոնք մասնակցեցին Կազկին Բադրան անցկացված միջազգային մասնակցությամբ մրցաշրջանում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը: Նրա մրցակիցը Չեմպիոնային կայանալի մեծամարտում կհորձի դասարան իր փողոսը:

ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿ

Դեպի ԱրմենՏելի Ֆիքսված հեռախոսացանց

Դեպի ԱրմենՏելի GSM ցանց

Դեպի Viva cell

Կանխավճարային (easy) • Գործում է 05.07.2005-ից

Դեպի ԱրմենՏելի Ֆիքսված հեռախոսացանց

Դեպի ԱրմենՏելի GSM ցանց

Դեպի Viva cell

Պայմանագրային (sim) • Գործում է 01.07.2005-ից

66*

36*

*Գները նշված են ՀՀ դրամով, առանց ԱԱՀ-ի:

